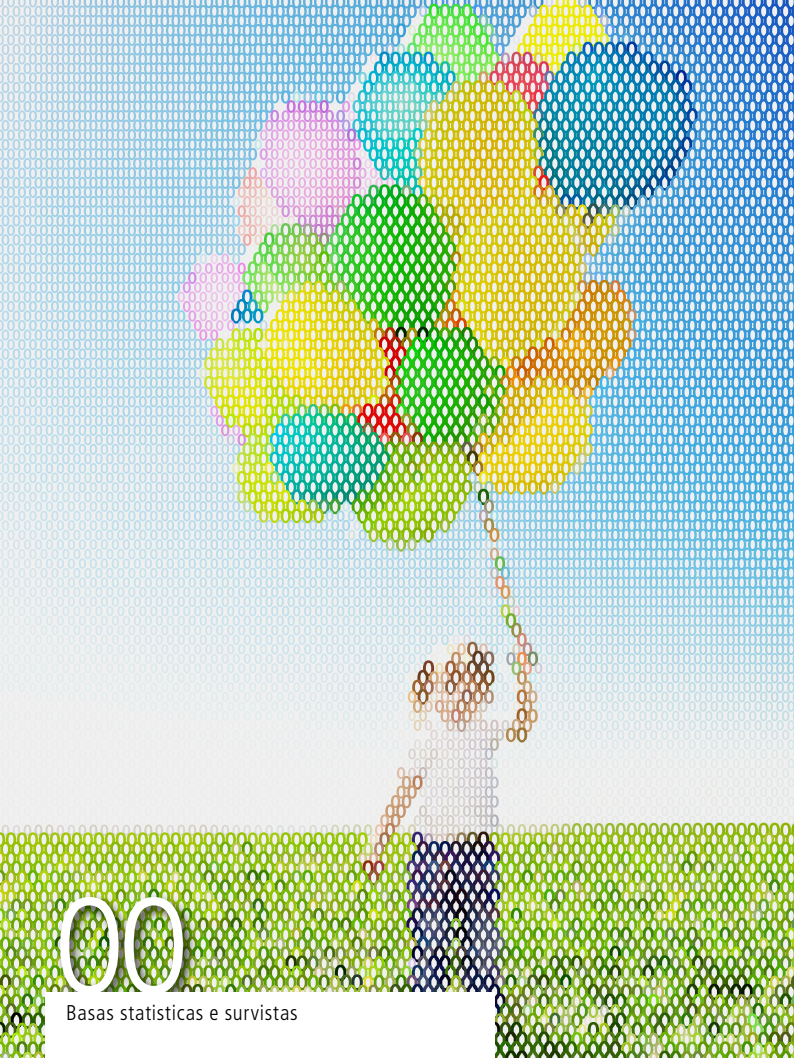

00

Basas statisticas e survistas

024-1600

Survista statistica da la Svizra 2016

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Département fédéral de l'intérieur DFI
Uffizi federal da statistica UST

Uffizi federal da statistica

Espace de l'Europe 10

CH-2010 Neuchâtel

Infurmaziuns:

Telefon +41 58 463 60 11

Telefax +41 58 463 60 12

Empustaziun da publicaziuns:

Telefon +41 58 463 60 60

Telefax +41 58 463 60 61

www.statistik.admin.ch

Decleraziun dals segns:

Trais puncts (...) empè d'ina cifra signifitgan che quella è nunenconuscha, perquai ch'ella n'è (anc) betg eruida.

In stritg (–) empè d'ina cifra stat per la valur «absolut nulla».

Ina cifra provisorica vegn inditgada cun il segn elevà «p».

Abreviaziuns dals chantuns:

Vesair explicaziuns en la tabella pagina 4.

Arrundament:

En general vegnan las valurs arrundadas si resp. giu senza prender resguard dal total. En cas da differenzas tranter summas parzialas adidas ed il total na vegnan las singulas valurs damai betg adattadas.

Funtaunas:

En la reproducziun da resultats statistics han ins per ordinari desisti d'inditgar las funtaunas. Infurmaziuns correspondentas chattais Vus en il portal statistic da la Svizra sut www.statistik.admin.ch

Editur:

Uffizi federal da statistica

Secziun diffusiu e publicaziuns

Favrer 2016. Cumpara en rumantsch, tudestg, franzos, talian ed englais.

Concepziun:

Bernhard Morgenthaler †, Armin Grossenbacher

Redacziun:

Etienne Burnier

Grafica, layout:

Daniel von Burg, Etienne Burnier

Chartas:

Sabine Kuster

Translaziun:

Dal text original: Lia Rumantscha, Cuira

Actualisaziun: Chanzlia federal, Berna

Pagina dal titel:

Netthoevel & Gaberthüel, Biel;

Fotografia: © Miramiska – Fotolia.com

Concept grafic:

Roland Hirter, Berna

Numer d'empustaziun:

024-1600

ISBN:

978-3-303-00543-9

Cuntegn

Pled Sin Via	3
Populaziun	4
Spazi ed ambient	9
Lavur e salari	11
Economia publica	14
Pretschs	16
Industria e servetschs	17
Agricultura e selvicultura	20
Energia	21
Construir ed abitar	22
Turissem	23
Mobilitad e traffic	24
La Svizra e l'Europa	26
Bancas, assicuranzas	28
Segirtad sociala	29
Sanadad	32
Scolaziun e scienza	34
Cultura, medias e societad d'infurmaziun	37
Politica	39
Finanzas publicas	41
Criminalitad e dretg penal	43
Situaziun economica e sociala da la populaziun	45
Svilup durabel	49
Disparitads regionalas	50
La Svizra e ses chantuns	51

Stimadas lecturas e stimads lecturs

Vus tegnaiss en Voss mauns la 20avla ediziun da la Survista statistica da la Svizra – ina publicaziun represchentativa da l’Uffizi federal da statistica – che vegn mintgamai publicgada il medem mument sco l’Annuari statistic da la Svizra. Sin sias var 600 paginas dat l’annuari ina invista pli profunda dal mund da las cifras statisticas.

En l’ediziun 2016 datti intginas novaziuns: En il chapitel davart il svilup du-rabel As vegnan preschentadas datas davart ils servetschs per la populaziun che n’èn anc betg vegnidas publicgadas fin ussa. Ellas infurmeschan davart la dumonda, sch’in lieu porscha bunas infrastructuras e sch’i èn avant maun interpresas u servetschs impurtants per la populaziun sco ustarias, scolas u praticas da medis. Quai dat ina invista da la qualitat da viver e da las differenzas ch’existan tranter las regions. Il chapitel davart il territori e l’ambient è vegni midà en moda complessiva. Quest onn metta el l’accent sin l’utilisaziun da resursas e sin las emissiuns da gas cun effect da serra. Ultra da quai As preschentan nus ina grafica davart la dumonda, co che la populaziun percepescha las cundiziuns da l’ambient. En il chapitel davart la mobilitad ed il traffic analyseschan novas infurmaziuns il tema custs e finanziaziun dal traffic sin via, dal traffic da viafier e dal traffic aviatic.

Per far las statisticas da l’Uffizi federal da statistica dovri – tut tenor il gener da datas che resultan d’interrogaziuns e da retschertgas – evaluaziuns intensivass e complexas. Pervia da quai na sa refereschan betg tut las datas publicgadas al medem onn. En blers cas derivan las datas dals onns 2014 u schizunt 2015, en auters cas dals onns precedents. Malgrà quai figureschan en la Survista statistica da la Svizra adina las datas las pli actualas ch’èn disponibilas. Supplementarmain pudais Vus consultar las cifras las pli actualas mintgamai per in tema da tut temp sin nossas paginas d’internet.

Er l’onn 2016 vegn l’Uffizi federal da statistica a preschentar novaziuns. Il portal da statistica duai survegnir l’atun ina nova apparientscha: pli moderna, pli interactiva ed adattada a las tecnologias las pli novas, q.v.d. el po vegnir consultà er sin tut ils apparats mobils. En il sector dals apparats applitgads mobils è er vegnì sviluppà in nov tip per publicaziuns digitalas, numnà DigiPubs. Il tema d’in dals emprims DigiPubs èn stadas tranter auter las elecziuns dal Cussegl naziunal. En il decurs da quest onn vegnan a suandar ulteriurs accents tematics en furma da DigiPubs.

Georges-Simon Ulrich

Directur

Uffizi federal da statistica (UST)

Neuchâtel, favrer 2016

Ulteriuras infurmaziuns:

- Communicaziuns da pressa sco newsletter: communicaziun da pressa da l’UST pudais Vus abunar sco newsletter sin Vossa adressa dad e-mail – spert e gratuit. Annunziass a: www.news-stat.admin.ch
- Nov en il portal: las publicaziuns las pli actualas da l’UST enumeradas tenor tematicas. www.statistik.ch → Aktuell → Neues im Portal
- A dumondas specificas respunda il Center d’infurmaziun per statistica, telefon +41 58 463 60 11 ubain e-mail info@bfs.admin.ch

Populaziun residenta permanenta en ils chantuns l'onn 2014

La fin da l'onn	Total en 1000	Esters en %	Citadins en %	Spessezza per km ²	Creschientscha 2010–2014 en %
Svizra	8 237,7	24,3	84,5	206,0	4,7
Turitg (ZH)	1 446,4	25,8	99,3	870,8	5,3
Berna (BE)	1 009,4	15,0	74,4	172,8	3,0
Lucerna (LU)	394,6	17,6	64,0	276,1	4,5
Uri (UR)	36,0	11,5	88,1	34,1	1,7
Sviz (SZ)	152,8	19,9	81,8	179,4	4,1
Sursilvania (OW)	36,8	14,2	27,8	76,6	3,5
Sutsilvania (NW)	42,1	13,6	50,6	174,2	2,6
Glaruna (GL)	39,8	22,6	75,5	58,5	3,1
Zug (ZG)	120,1	26,3	100,0	579,9	6,2
Friburg (FR)	303,4	21,4	74,0	190,3	8,9
Soloturn (SO)	263,7	20,8	86,1	333,6	3,3
Basilea-Citad (BS)	190,6	34,8	100,0	5 150,8	3,0
Basilea-Champagna (BL)	281,3	21,3	97,5	543,5	2,5
Schaffusa (SH)	79,4	25,0	89,9	266,4	4,0
Appenzell Dadora (AR)	54,1	15,4	76,6	222,6	2,0
Appenzell Dadens (AI)	15,9	10,6	0,0	91,9	1,1
Son Gagl (SG)	495,8	23,3	82,6	254,2	3,5
Grischun (GR)	195,9	18,1	44,5	27,6	1,7
Argovia (AG)	645,3	23,9	85,1	462,5	5,5
Turgovia (TG)	263,7	23,8	67,2	305,6	6,2
Tessin (TI)	350,4	27,6	92,0	127,8	5,0
Vad (VD)	761,4	33,1	89,6	269,8	6,8
Vallais (VS)	331,8	22,7	75,1	63,6	6,1
Neuchâtel (NE)	177,3	25,2	89,7	247,3	3,0
Genevra (GE)	477,4	40,9	100,0	1 942,1	4,3
Giura (JU)	72,4	14,0	53,0	86,4	3,4

Populaziun residenta permanenta en las citads grondas l'onn 2014

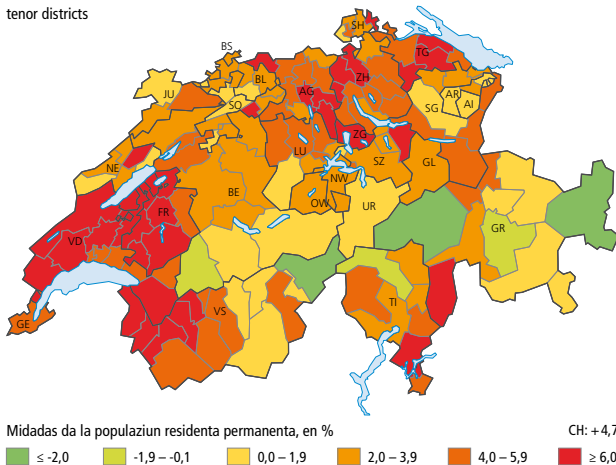
	Citad		Aglomeraziun	
	en 1000	Creschientscha 2010–2014 en %	en 1000	Creschientscha 2010–2014 en %
Total	1 125,2	4,7	3 383,1	4,9
Turitg	391,4	5,0	1 315,7	5,3
Genevra	194,6	3,8	570,2	4,7
Basilea	168,6	3,3	537,1	3,0
Berna	130,0	4,5	406,9	3,8
Losanna	133,9	4,8	402,9	6,2
Winterthur	106,8	5,4	150,5	5,1

La populaziun è per gronda part urbana

84.5% da la populaziun abitescha oz (2014) en territoris urbans. Circa la mesadad da la populaziun urbana viva en ina da las 5 aglomeraziuns las pli grondas da la Svizra (Turitg, Basilea, Genevra, Berna e Losanna). En las regiuns urbanas è la populaziun creschida dapi l'onn 2000 pli marcantamain che en ils territoris rurals (2014: +1,2% visavi +1,0%).

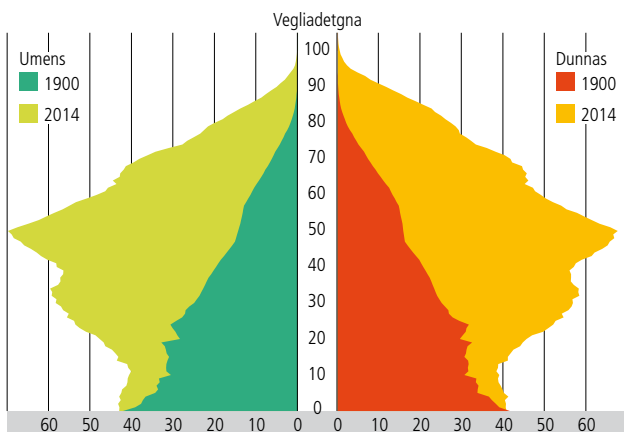
Creschientscha da la populaziun 2010–2014

tenor districts

Structura da vegliadetgna da la populaziun

Dumber da personas en 1000

Ina societad pli e pli veglia

En il decurs dal 20avel tschientaner è la quota da las personas attempadas creschida, entant che la quota dals giuvenils (sut 20 onns) e da las personas en la vegliadetgna da gudogn (20 fin 64 onns) è sa sbassada. La furma da la piramida da vegliadetgna è sa midada d'ina «piramida» en in «pign» (2014); là domineschan surtut las annadas 1960 fin 1971 cun bleras naschientschas. La generaziun dals giuvenils è plitost flailva, entant ch'il dumber d'umans attempads crescha cuntinuadamain. L'inveteraziun vegn a cuntinuar. Igl è da quintar che la quota da las personas che han 65 onns e dapli crescha fin l'onn 2060 da 17,8% (2014) sin var 28%. L'augment da la populaziun en Svizra è d'attribuir ils ultims onns surtut al surpli d'immigraziuns e mo per ina pitschna part al surpli da naschientschas.

Naschientschas vivas il 2014

Total	85 287
Mats per 100 mattas	105,8
Quota da naschientschas vivas ordaifer la letg en %	21,7
Dumber dals uffants per dunna ¹	1,5

1 Dumber dals uffants che ina dunna parturescha en il decurs da sia vita, sch'ins prenda sco basa ils dumbers da naschientschas tenor vegliadetgna en l'onn observà

Mortoris il 2014

Total	63 938
Vegliadetgna	
0–19 onns	514
20–39 onns	831
40–64 onns	7 546
65–79 onns	16 101
≥80 onns	38 946

Migraziuns internaziunalas il 2014

Immigraziun	187 326
da quellas esters	161 149
Emigraziun	111 103
da quellas esters	82 607
Saldo da migraziun	76 223
Svizzers	–2 319
Esters	78 542

Migraziuns internas² il 2014

Total arrivads e partids	491 978
---------------------------------	----------------

2 Migraziuns tranter las vischnancas politicas, senza migraziuns entaifer ina vischnanca

Maridaglias il 2014

Total	41 891
Svizzer/Svizra	20 394
Svizzer/Estra	8 237
Ester/Svizra	6 823
Ester/Estra	6 437
Vegliadetgna media tar la maridaglia	
Umens nubils	31,8
Dunnas nubilas	29,6

Divorzis il 2014

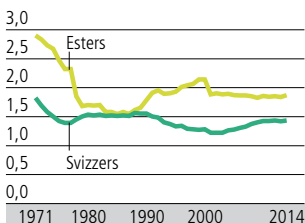
Total	16 737
Cun uffants minorens (%)	44,5
Durada da la lètga	
0–4 onns	2 062
5–9 onns	4 256
10–14 onns	3 044
15 onns e dapli	7 375
Cifra da divorzis en total ³	40,9

3 Quota da las lètgs che vegnan spartidas baud u tard, sch'ins sa basa sin il cumportament da divorzi en l'onn observà

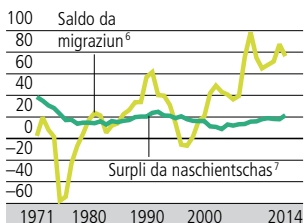
Naschientschas da plirs uffants⁴ il 2014

Total	1 549
da quellas naschientschas da schumellins	1 517

4 Total da naschientschas; vivas e parts morts

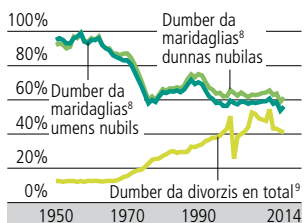
Dumber da naschientschas total⁵

5 Uffants per dunna; vesair annotaziun 1

Saldo da migraziun e surpli da naschientschas en 1000

6 Fin 2010 inclus midada da status, a partir dapi il 2011 inclus cunfins da la populaziun residenta na permanenta

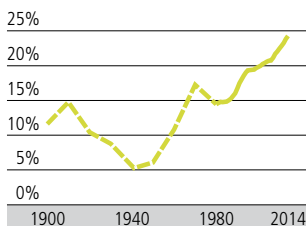
7 Naschientschas vivas minus mortoris

Maridaglias e divorzis

8 Quota (%) da las dunnas resp. dals umens nubils sut 50 onns, che vegnan a maridar baud u tard, sch'ins sa basa sin il cumportament da maridar en l'onn observà

9 Vesair annotaziun 3. A partir da 2011, ils divorzis tranter dus personas esters èn betg tut registradas

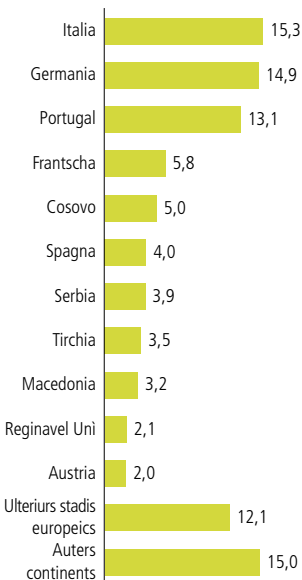
Quota da la populaziun residenta permanenta estra

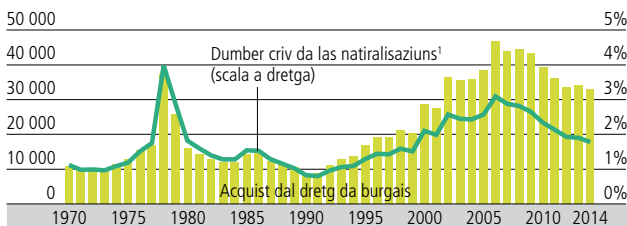
Popolaziun residenta permanenta e non permanenta estra tenor permissiun da dimora il 2014

	en 1000
Total	2 085,3
Dimorant (attest B)	648,1
Domicilià (attest C)	1 255,8
Funcziunaris internaziunals e diplomats	19,7
Dimorant temporar (attest L)	96,0
Requirit d'asil (attest N)	19,4
Persunas admessas provisoricamain (attest F)	28,6
Betg attribui	7,7

Popolaziun residenta permanenta estra tenor naziunalitad 2014 en %

Acquist dal dretg da burgais svizzer

1 Dumber dals acquisti dal dretg da burgais sin basa da 100 dimoras e persunas cun ina permissiun da domicil sin l'entschatta da l'onn

La populaziun estra: dapli da la mesadad è naschida en Svizra u è domiciliada qua dapi passa 10 onns

24,3% da la populaziun residenta permanenta en Svizra èn estras ed esters. Dapli da la mesadad da las abitantas e dals abitants senza passaport svizzer (55,5%) viva dapi 10 onns u dapli qua u è gia naschida qua. L'onn 2014 èn 32 836 persunas (1,8% da la populaziun residenta permanenta estra) daventadas burgaisas svizras. La populaziun estra è giuvna: da 100 persunas en la vegliadetgna da gudogn (20 fin 64 onns) han mo 11 persunas 65 onns e dapli (Svizzers: 36). 28,8% dals uffants naschids il 2014 en Svizra han ina naziunalitad estra. Il 2014 è il dumber da las immigraziuns è sa diminuida per 3,1% visavi l'onn precedent. 62% dals immigrads derivan da pajais commembers da l'UE resp. da l'EFTA.

Las furmas da la convivenza sa midan

Dal 2013 eran be 29% da las chasadas privatas dal tip «en partenzanza cun uffants». En las chasadas cun almain in uffant sut 25 onns vivan 14% famiglias monogenituralas e 6% famiglias da patchwork. Questas cifras autas èn il resultat da blers divorzis (16 737 l'onn 2014) ed ultra da quai è bunamain sa dublà il dumber da naschientschas illegitimas tranter l'onn 2000 e 2014 dad 11% sin 22%. La decisiun da sa maridar e fundar ina famiglia vegn tratga adina pli tard. Ella sa è spustada tar las dunnas da 24 onns (1970) a 30 onns (2014) e tar ils umens da 26 a 32 onns; la vegliadetgna da las mammas tar la naschientscha è muntada da 25 a 31 onns.

Il «model dal nutrider sulet» burgais tradiziunal è oz l'exceptiun: l'onn 2014 han circa 8 da 10 (78,5%) mammas en chasadas da pèrs in'activitad da gudogn.

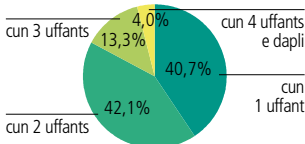
En las bleras famiglias vala anc adina: la lavur da gudogn prestan surtut ils babs (per regla a temp cumplain), il tegnairechasa e la lavur da famiglia è oravant tut l'incumbensa da las mammas.

Chasadas privatas il 2013 en 1000

Total	3 532,6
Chasadas d'ina persuna	1 240,6
Chasadas da famiglias	2 184,0
Pèrs senza uffants	975,2
Pèrs cun uffants	1 019,7
Geniturs sulets cun uffants	203,3
Chasadas senza relaziuns famigliaras	70,3

Chasadas da famiglias cun uffants il 2013

Mo uffants sut 25 onns

Linguas principalas il 2013¹ en %

Tudestg	64,5
Franzos	22,6
Talian	8,3
Rumantsch	0,5
Englais	4,7
Portugais	3,5
Albanais	2,6
Serb e croat	2,5
Spagnol	2,2
Linguas tircas	1,1
Ulteriuras linguas	5,3

¹ Populaziun residenta permanenta a partir da 15 onns in ina chasada privata. Pussaivel da numnar pliras linguas

Appartegnientscha religiosa il 2013²

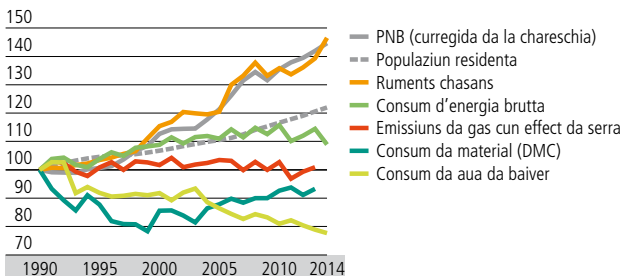
en %

Protestant	26,1
Catolic-roman	38,0
Autras cuminanzas cristianas	5,8
Cuminanzas religiosas giudaicas	0,2
Cuminanzas islamicas	5,1
Autras baselgias e cuminanzas religiosas	1,3
Nagina appartegnientscha	22,2
Senza indicaziun	1,3

² Populaziun residenta permanenta a partir da 15 onns in ina chasada privata

Utilisaziun da las resursas ed emissiuns

Index 1990 = 100

Per ordinari van la creschientscha da l'economia e la creschientscha da la populaziun maun en maun cun in augment dal consum da las resursas natiralas e da las emissiuns – nun che las modas da cumportament vegnian midadas u ch'il progress tecnologic procura per ina meglra effizienz. Uschia sa sviluppa p.ex. il consum d'energia u da terren circa uschia sco la creschientscha da la populaziun. La quantitat da ruments chasans che resulta correspunda da sia vart circa al svilup dal product naziunal brut PNB. Autra è la situaziun per exempel tar las emissiuns da gas cun effect da serra ch'èn restadas pli u main constantas dapi l'onn 1990. Tar il consum d'aua da baiver e tar il consum da material en Svizra han ils basegns d'ina populaziun e d'ina economia creschenta schizunt pudì vegnir cuvrìds cun in engaschament pli pitschen.

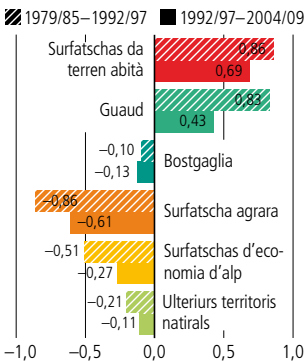
Utilisaziun dal terren

Perioda da relevaziun 2004 – 2009

	km ²	%
Surfatscha totala	41 285	100
Guaud, bostgaglia	12 931	31,3
Surfatscha agrara	9 678	23,4
Economia d'alp	5 139	12,4
Surfatscha da terren abità	3 079	7,5
Auas	1 769	4,3
Uteriurs territoris natirals	8 690	21,0

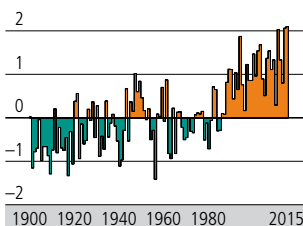
Entaifer 24 onns èn las surfatschas d'abitadi creschidas per 23%, oravant tut sin donn e cust da surfatschas agriculas. Tenor las cifras las pli novas cuvran ils abitadis 7,5% da la surfatscha da la Svizra, 4,7% dal terren èn sigillads.

Midada da l'utilisaziun dal terren en meters quadrat per secunda

Divergenza da la temperatura

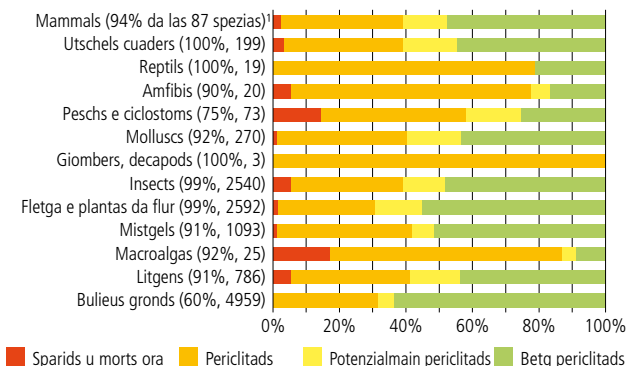
Divergenza da la valor media 1961–1990, en °C

La temperatura da l'aria variescha d'in onn a l'auter e po esser caracterisada da periodas pli fraidas u pli chaudas. En Svizra èn vegnids registrads durant il 21. tschientaner 10 dals 11 onns ils pli chauds dapi il cumenzament da las mesiraziuns 1864 e l'onn 2015 è stà l'onn il pli chaud fin ussa.

Animals e plantas periclitads (glistas cotschnas)

Stadi: 1994–2014 tut tenor spezia

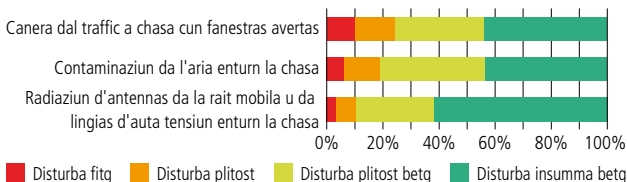

1 Exempel per leger: Il stadi da periclitaziun è vegni valità per 94% da las 87 spezias da mammals. Per las ulteriuras spezias è la basa da datas insuffizienta.

En Svizra èn enconuschentas 46 000 spezias da plantas, da bulieus e d'animals. Da las spezias examinadas sa chattan 36% sin la glista cotschna, q.v.d. ch'ellas valan sco periclitadas, sparidas u extinguidas.

Percepziun da las cundiziuns da l'ambient en il cuntorn residenzial il 2015

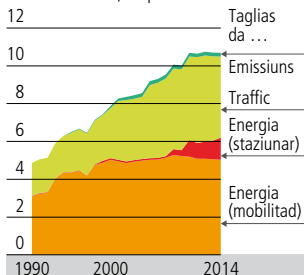
Part da la populaziun

L'onn 2015 han 24% da la populaziun resenti la canera dal traffic a chasa cun fanestras avertas sco fitg disturbant u sco plitgunsch disturbant. Areguard la contaminaziun da l'aria enturn la chasa èn 19% stads da questa opiniun e 10% en quai che pertutga la radiaziun da conducts da current ferm u d'antennas da la rait mobila. Questas percepziuns quasi correspundan a quellas observadas durant il 2011.

Entradas resultonds da ecologicas taglias

Milliards francs, en pretschs currents

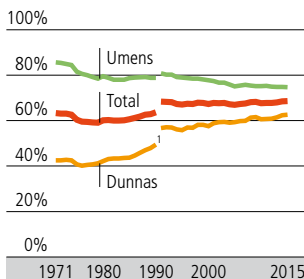

Taglias ecologicas rendan rauba e servetschs nuschaivels a l'ambient pli chars e dattan als consumers ed als producents in impuls da resguardar las consequenzas da lur decisiuns. L'onn 2014 importavan las entradas da questas taglias 6,1% da tut las entradas da taglias e da contribuziuns socialas.

► www.statistik.admin.ch →

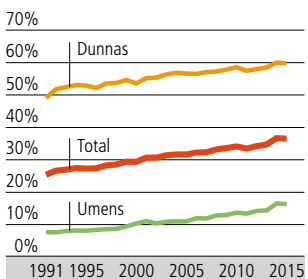
Themen → Raum, Umwelt

Persunas cun activitad da gudogn en % da la populaziun permanenta (15+)

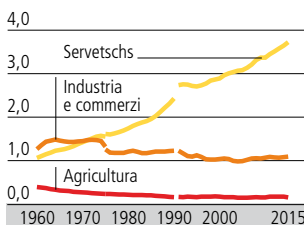

1 Nova metoda da calcular a partir dal 1991

Persunas che lavuran a temp parzial en % da las pers. cun activitad da gudogn

Persunas cun activitad da gudogn¹ tenor secturs economic en miu.

1 Nova metoda da calcular a partir dal 1975 resp. dal 1991

Persunas cun activitad da gudogn tenor status d'activitad¹

Popolaziun permanenta, en 1000

2. quartal

	2014	2015
Total	4 519	4 590
Independents	590	559
Commembers da la famiglia	99	85
Lavurants	3 620	3 733
Emprendists	210	212

1 Definiziun sociologica

Persunas cun activitad da gudogn tenor status da dimora e schlattaina

en 1000

2. quartal	1991	2000	2005	2010	2014	2015
Total	4 101	4 074	4 189	4 553	4 870	4 948
Svizzers/Svizras	3 050	3 105	3 130	3 301	3 407	3 452
Esters/estras	1 051	969	1 058	1 252	1 463	1 496
DomiciliadAs	551	588	576	624	715	721
DimorantAs	177	181	235	341	389	410
StagiunariAs ¹	85	25	—	—	—	—
CunfinariAs	183	140	176	228	281	294
DimorantAs temporarAs	21	20	53	42	51	46
Ulteriurs esters	34	15	18	17	27	26
Umens	2 408	2 302	2 321	2 510	2 654	2 691
Dumnas	1 693	1 772	1 868	2 043	2 215	2 257

1 Dapi il 1-06-2002 na vegnan emessas naginas permissiuns stagiunalas pli

Cler augment da las dumnas participadas a l'activitad da gudogn

Ils onns 2010 fin 2015 è il dumber da las dumnas cun activitad da gudogn creschì bler pli fitg che quel dals umens cun activitad da gudogn (+10,3 % sin 2,273 milliuns envers +6,8 % sin 2,703 milliuns). Dapi blers onns daventa er l'activitad da gudogn a temp parzial adina pli impurtanta. L'onn 2015 lavuravan 59,8 % da las dumnas a temp parzial (2010: 58,6 %). Tar ils umens eran quai 16,4 %, ma er tar els è l'activitad da gudogn a temp parzial s'augmentada dapi l'onn 2010 (+2,7 puncts procentuals). L'augment da la participaziun da las dumnas a l'activitad da gudogn e da l'activitad da gudogn a temp parzial resulta da la terziarisaziun da l'economia: 86,8 % da las dumnas cun activitad da gudogn lavuravan l'onn 2015 en il sector terziar (umens: 64,9 %) e l'activitad da gudogn a temp parzial ha lieu principalmain en il sector terziar (9 da 10 plazzas parzialas).

Lavurantas estras e lavurants esters

In factur impurtant sin il martgà da lavur svizzer èn las forzas da lavur estras. Dapi ils onns 1960 ha lur quota surpassà mintg'onn 20%. L'onn 2014 correspundeva ella a 29,9%. Da muntada speziala èn las persunas estras en il sector industrial (2014: 38,9 %; sector terziar: 28,0%). L'onn 2014 eran 78,4% da las persunas estras cun activitad da gudogn en Svizra burgaisas d'in pajais da la UE u da la AECL. Dus terzs da la populaziun permanenta or da la UE eran da la Germania (25,4%), da l'Italia (21,4%) e dal Portugal (20,5%).

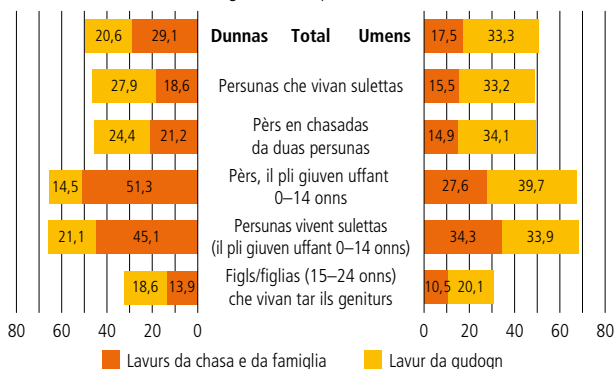
Quota da dischoccupaziun¹ tenor regiun gronda e tenor ulteriuras caracteristicas

2. quartal	2005	2010	2013	2014	2015
Svizra	4,4	4,2	4,2	4,4	4,2
Regiun dal Lai da Geneva	6,5	5,7	6,5	6,2	6,6
Espace Mittelland	4,0	4,0	3,4	4,1	3,4
Svizra dal nordvest	4,1	4,4	3,8	4,1	3,1
Turitg	4,2	3,8	4,0	4,5	4,1
Svizra da l'ost	3,8	3,6	3,8	2,8	3,7
Svizra centrala	2,9	3,1	2,1	3,7	3,1
Tessin	6,1	5,4	6,4	6,6	6,2
Umens	3,9	3,8	4,1	4,3	4,0
Dunnas	5,1	4,8	4,2	4,5	4,3
Svizras e Svizzers	3,2	3,2	2,9	3,2	2,8
Persunas estras	8,9	7,5	7,9	7,9	8,0
15–24 onns	8,8	7,2	7,0	7,7	6,4
25–39 onns	4,4	4,8	4,6	4,7	4,6
40–54 onns	3,3	3,3	3,4	3,6	3,5
55–64 onns	3,7	3,4	3,2	3,7	3,7

1 Tasso di disoccupazione ai sensi dell'ILO

Temp impundì per lavur da gudogn, lavurs da chasa e da famiglia il 2013

En media, tenor situaziun da famiglia, en uras per emna¹

1 Mo persunas vegliadetgna da l'abiltad da lavurar (dunnas 15–63 onns, umens 15–64 onns)

Participaziun a la lavur voluntara il 2013

en % da la populaziun residenta permanenta a partir da 15 onns

	Total	Informal	Instituzionalisada
Total	33,3	18,6	20,0
Umens	31,8	13,8	22,2
Dunnas	34,8	23,2	17,9

Paja brutta mensila¹ tenor grond regiun, sector privat il 2014

Mediana, en francs

	Total	Professionistal posiziun ²			
		a	b	c	d
Svizra	6 189	9 990	8 019	6 711	5 657
Regiun dal Lai da Genevra (VD, VS, GE)	6 118	10 344	8 456	6 655	5 515
Svizra Bassa (BE, FR, SO, NE, JU)	6 112	9 204	7 153	6 697	5 773
Nordvest da la Svizra (BS, BL, AG)	6 451	10 321	8 429	7 068	5 856
Turitg (ZH)	6 614	12 199	9 397	7 444	5 846
Svizra Oriental (GL, SH, AR, AI, SG, GR, TG)	5 813	8 313	7 183	6 097	5 367
Svizra Centrala (LU, UR, SZ, OW, NW, ZG)	6 196	9 425	7 575	6 493	5 684
Tessin (TI)	5 125	7 999	6 129	5 366	4 640

Paja brutta mensila¹, secturs privat e public il 2012

Mediana, en francs

	Total	Nivel da cumpetenzas ³			
		a	b	c	d
Talmain economia	6 439	4 857	5 417	6 870	8 806
Sectur privat	6 118	4 771	5 282	6 730	8 450
Sectur public	7 750	5 402	6 337	7 239	9 276

1 Paja dal mais standardisada: equivalent da temp cumplain a basa da 4 1/3 emnas a 40 uras da lavor

2 Posiziun professionistala

a = cader suprem, cader superiur e cader mesaun

b = cader bass

c = cader il pli bass

d = senza funcziun da cader

3 Nivel da cumpetenzas

a = activitads corporalas u artisanalas

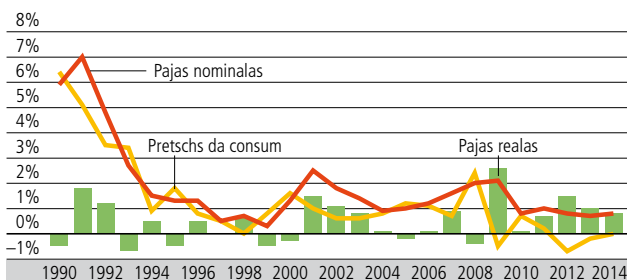
b = activitads praticas sco vendita, tgira, elavuraziun da datas ed administraziun, utilisar maschinass ed apparats electronicas, servetsch da segirezza, servetsch da transport

c = activitads praticas pli complexas che premettan enconuschientschas spezialisadas

d = activitads da soluziuns complexas da problems e proceduras da decisiun che premettan enconuschientschas facticas e teoreticas en in champ spezialisà

Svilup da las pajas nominalas, dals pretschs da consum e da las pajas realas

Midadas visavi l'onn precedent, en %

Svilup da las pajas realas

Index 1939 = 100

	1980	1990	2000	2010	2013	2014
Total	254	272	279	298	308	311
Umens	241	257	264	280	289	291
Dunnas	279	302	311	336	347	351

Il commerzi cun l'exteriur contribuescha il pli fitg a la creschientscha dal PNB 2014

L'activitad commerciala da la Svizra ha registrà l'onn 2014 – mesirà vi dal product naziunal brut PNB – puspè ina ferma creschientscha (1,9 %), suenter ch'ella è creschida l'onn 2013 gia per 1,8 % (midadas envers ils pretschs da l'onn precedent).

Dapi che la mesadad da la creschientscha dal PNB deriva dal commerzi cun l'exteriur ed en spezial dals resultats positivs da la bilantscha da rauba (senza l'aur betg monetar). Las venditas a l'exteriur da l'industria farmaceutica sco er da l'industria d'uras e da l'industria da cliniez han procurà per in augment marcant. La bilantscha dals servetschs percenter è sa pegiurada pervia d'in ferm augment dals imports da servetschs per interpresas e pervia da taxas da licenza sco er pervia da las expensas turisticas a l'exteriur e n'ha betg contribuì a la creschientscha.

Da la vart da la dumonda è sa franà ultra da quai il consum final (+1,3 % envers +2,1 % l'onn 2013). Quai reflectescha il pegiurament da la veglia dals consuments. Las investiziuns percenter èn creschidas cle-ramain (+2,1 %), quai oravant tut grazia a l'industria da construcziun. Tenor il concept da producziun vegn la creschientscha dal BNP chaschunada per gronda part da l'industria da transfurmaziun, da l'industria da construcziun e dals servetschs betg finansials sco il sector da sanadad e la telecomunicaziun. La creschientscha dal sector da finanzas (bancas ed assicuranzas) è percenter vegnida franada suenter il ferm augment durant l'onn 2013.

Il product interiur brut (PIB) e sias componentas

Midada cumpareglià cun l'onn precedent en %, a pretschs da l'onn precedent

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013 ^p	2014 ^p
PNB	4,0	4,1	2,3	-2,1	3,0	1,8	1,1	1,8	1,9
Expensas da consum	1,3	2,0	1,0	1,6	1,4	1,0	2,6	2,1	1,3
Investiziuns bruttas	5,2	-3,3	7,2	4,5	-4,9	12,1	-10,3	-9,0	5,0
Exports	6,3	11,4	3,9	-10,0	12,8	4,9	1,1	15,2	-6,9
Imports	3,2	5,8	4,9	-3,8	8,1	9,2	-2,6	13,4	-8,1

PNB en milliardas francs a pretschs currentes	538	573	597	587	606	618	624	635	642
---	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

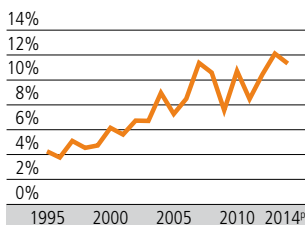
L'impurtanza da las relaziuns cun il rest dal mund

Dapi il 1997 ha fatg augmentar oravant tut il commerzi cun l'exteriur la creschientscha dal product interiur brut (PIB). Buns temps per il commerzi cun l'exteriur van perquai a pèr cun ina ferma expansiun economica. Ils exports durant ils onns da conjuntura (1997 fin 2000 e 2004 fin 2007) han contribuì il pli fitg a la creschientscha dal PIB. Ils exports dynamics han chaschunà che las contribuziuns exteriuras dal PIB creschian (exportaziun minus importaziuns). Quai demussa ch'il rest dal mund daventa pli e pli impurtant per l'economia svizra. Dal 2009 ha la Svizra patì da l'indebliment da l'economia mundiala che ha chaschunà contribuziuns exteriuras negativas per il commerzi cun l'exteriur.

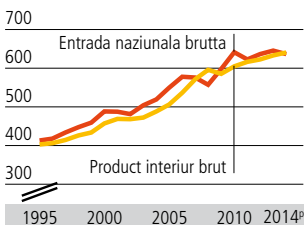
Dapi la crisa finanziaria da l'onn 2008 è la contribuziun dal commerzi cun l'exteriur a la creschientscha dal PIB daventada pli labila. A vista pli lunga sa mussa pli e pli l'impurtanza da l'ulteriur mund er tar ils retgavs da facultad che vegnan realisads a l'exteriur: quels giogan ina rolla adina pli gronda per il l'entrada naziunala brutta (ENB) ch'è

per regla pli grond ch'il PIB. Cun in ENB cleramain main dinamic sa distinguan ils onns 2008 e 2011 visiblmain da questa tendenza. Responsablas per quai èn stadas las perditas da las filialas da bancas svizras a l'exteriur durant l'onn 2008 ed ils curs da stgomi durant l'onn 2011. Durant l'onn 2014 n'è l'ENB betg mo sa reduci (−1,3%), el è schizunt stà sut il nivel dal PIB. Quest regress po vegnir declarà cun il ferm augment dals retgavs da facultad or da las investiziuns directas da l'exteriur en Svizra, ch'èn vegnids pajads a l'exteriur, cun las entradas da las investiziuns da portfolio sco er cun l'augment dals salaris da las cunfinarias e dals cunfinaris.

Muntada da la quota exteriura al PIB
tenor ils pretschs actuals

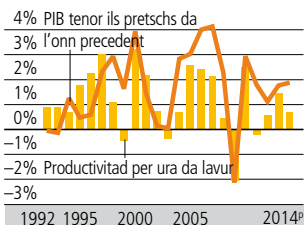

PIB ed ENB tenor ils pretschs actuals
en milliardas francs

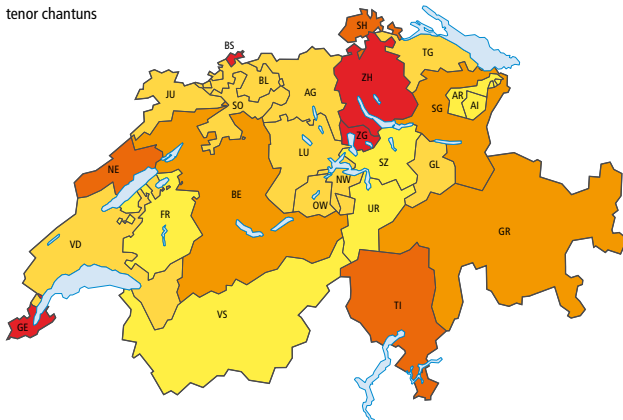
Sche l'activitad economica che vegn mesirada cun il PNB e encunuscenta, po vegnir eruì sch'ìls facturs da producziun (lavor e chapital) vegnan en funcziun en moda effizienta u betg. L'effizienz da lavor è il resultat da la productivitat da lavor tenor las uras ch'ins ha lavorà, numnadamain resulta ella da la valor agiuntada ch'i resulta dad ina ura da lavor.

Rata da creschientscha annuala

Product naziunal brut per abitant il 2013

tenor chantuns

Product naziunal brut per abitant en pretschs currents, en francs

< 60 000 ≥ 60 000 ≥ 70 000 ≥ 80 000 ≥ 90 000 CH: 78 480

► www.statistik.admin.ch → Themen → Volkswirtschaft

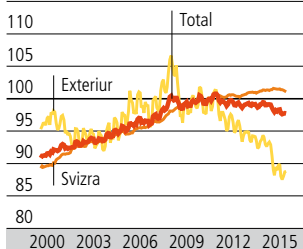
Svilup dals pretschs da consum

Midada da las medias annualas en %

	2011	2012	2013	2014	2015
Total	0,2	-0,7	-0,2	0,0	-1,1
Victualias e bavrondas senza alcohol	-3,3	-1,0	1,2	0,9	-0,8
Bavrondas cun alcohol e tubac	1,7	1,1	1,3	1,0	0,0
Vestgadira e chalzers	1,4	-6,0	-3,7	-1,3	0,3
Abitar ed energia	2,4	0,8	0,1	1,0	-0,6
Rauba da chasa e tegnairchasa	-1,3	-1,9	-1,6	-1,0	-2,1
Tgira da la sanadad	-0,2	-0,3	-0,9	-0,9	-0,4
Traffic	1,1	-2,2	-0,9	-1,2	-4,4
Transmissiun d'infurmaziuns	0,1	-0,6	-2,3	-2,3	-0,9
Temp liber e cultura	-3,3	-2,8	0,0	0,1	-2,0
Educaziun ed instrucziun	1,4	1,7	1,7	1,6	1,2
Restaurants ed hotels	1,5	0,7	0,7	0,7	0,0
Ulteriura rauba e servetschs	0,2	0,1	0,6	-0,8	-0,8

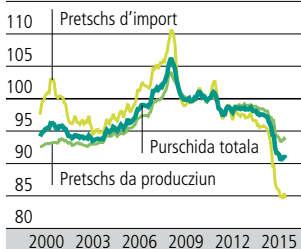
Pretschs da consum tenor la derivanza dals bails

115 Index, december 2010 = 100

Index dals pretschs da producciun e d'import

115 Index, december 2010 = 100

Indexs dals nivels da pretsch en cumparegliaziun internaziunala il 2014

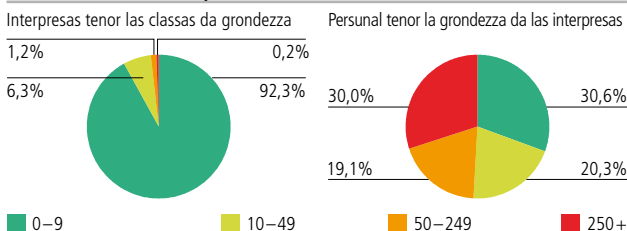
UE-28 = 100

	Svizra	Germania	Frantscha	Italia
Product naziunal brut	146	104	110	101
Consum individual effectiv	156	101	107	103
Victualias e bavrondas senza alcohol	155	104	110	110
Bavrondas cun alcohol e tubac	118	93	106	97
Vestgadira e chalzers	123	102	102	105
Abitar, aua, electricitad, gas ed auters combustibels	173	105	115	100
Interiurs, equipament e tegnairchasa	123	98	105	105
Tgira da la sanadad	188	101	105	115
Traffic	113	104	102	99
Transmissiun d'infurmaziuns	122	103	97	119
Temp liber e cultura	139	105	107	101
Educaziun ed instrucziun	239	110	110	94
Restaurants ed hotels	153	98	109	109
Ulteriura rauba e servetschs	156	97	106	98
Consum collectiv effectiv	171	119	126	113
Investiziuns bruttas en indrizs ed implants	136	114	113	89
Maschinas ed apparats	118	99	99	99
Industria da construcziun	168	129	123	82
Software	100	103	98	107

Passa 99% da las interpresas en Svizra en IPM

Passa 99% da tut las interpresas en IPM: interpresas pitschnas e mesaunas, q.v.d. interpresas cun main che 250 persunas occupadas. L'onn 2013 è la quota da las microinterpresas (main che 10 persunas occupadas) en il sector terziar pli gronda ch'en il secundar (92,9% envers 82,5%). Correspundentamain differenta è er la grondezza media da las interpresas (sector terziar: 9 persunas occupadas; secundar: 12). Tut en tut en circa dus terzs da las persunas occupadas activas en IPM, circa in terz en interpresas grondas (a partir da 250 persunas occupadas). In pau pli ch'in quart da las plazzas da lavur (28%) tutga a las microinterpresas, radund in tschintgavel (19%) ad interpresas cun 10 fin 49 persunas occupadas. L'onn 2013 correspundeva la quota dal sector terziar vi da l'occupaziun totala a 70.8% tar las interpresas da l'economia da martgà. Totalmain eran radund 160 000 persunas occupadas d'interpresas da l'economia da martgà activas en il sector primar, circa 1 098 000 en il secundar e circa 3 045 000 en il terziar. Il dumber il pli grond da persunas occupadas tar las interpresas da l'economia da martgà han ils fatgs da sanadad ed il commerzi en detagl (radund 359 000 resp. 352 000 persunas occupadas).

Grondezza da las interpresas¹ il 2013

1 Mo interpresas da l'economia da martgà. La grondezza da las interpresas sa drizza tenor il dumber da plazzas a temp cumplain (las plazzas a temp parzial en resguardadas)

Interpresas basadas sin l'economia da martgà ed emploiads tenor branschas

NOGA 2008, en 1000	2013	
	Interpresas	Emploiads
Total	563,2	4 303,3
Sector 1	55,3	159,9
Sector 2	90,0	1 098,4
da quai:		
Produenziun da vivondas e da products da tubac	3,3	86,4
Fabricaziun da textiliis e da vestgids	2,5	14,2
Fabricaz, da rauba da lain, da palpiri e da products da stampa	10,2	73,5
Fabricaziun da products farmaceutics	0,3	42,7
Fabricaziun da products da metal	7,8	87,9
Fabricaziun d'uras e d'apparats d'elavuraziun da datas	2,2	113,4
Fabricaziun d'equipaments electricis	0,9	37,0
Provediment d'energia	0,7	30,0
Construcziun auta e bassa	8,2	110,3
Sector 3	417,9	3 045,0
da quai:		
Commerzi a l'engrossa	24,3	234,6
Commerzi en detagl	37,1	352,0
Alloschament	5,6	77,0
Gastronomia	23,2	161,4
Servetschs informatics ed auters servetschs d'infurmaziun	15,1	84,3
Prestaziun da servetschs finanziaus	6,3	198,1
Activitads d'architectura e d'inschigneria	24,0	118,3
Prestaziun d'ulteriurs servetschs da support	3,7	22,0
Sanadad publica e agid social	51,6	358,6

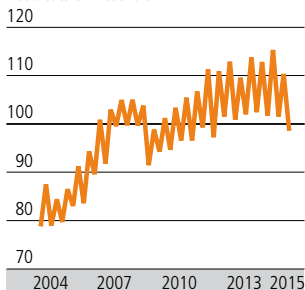
Interpresas novas il 2013

Secturs economics (NOGA 2008)	Interpresas novas	Plazzas creadas	Plazzas cumplainas creadas	Plazzas parzialas creadas
Total	12 440	22 281	13 829	8 452
Sectur 2	2 156	4 712	3 611	1 101
Industria ed energia	663	1 188	825	363
Industria da construcziun	1 493	3 524	2 786	738
Sectur 3	10 284	17 569	10 218	7 351
Commerzi e reparaturas	2 281	3 691	2 123	1 568
Transport e deposit	342	581	376	205
Restauraziun, alloschament	273	786	381	405
Infurmaziun e comunicaziun	951	1 668	1 120	548
Activitads finanzialas ed assicuranzas	659	1 200	855	345
Fatgs immobigliars, servetschs economics	1 212	2 097	1 102	995
Activitads independentas, servetschs scientifics e technics	3 200	4 877	3 044	1 833
Instrucziun	238	342	140	202
Sanadad publica e fatgs socials	500	1 267	559	708
Art, divertiment e recreaziun	237	428	203	225
Ulteriurs servetschs	391	632	315	317

Producziun en il sector secundar

Index: media annuala dal 2010=100

Resultats trimestrials

Tut en tut è la producziun en il sector secundar (senza il champ da construcziun) creschida per 31% ils onns 2004 fin 2014. Quest svilup dependa fitg ferm da la conjunctura. Ils onns 2005 fin 2007 è la producziun creschida considerablamain grazia a la buna situaziun da la conjunctura. Suen-ter la crisa finanziaia globala è ella dada ensemen la fin da l'onn 2008. La situaziun ha però cu-men-za a sa meglierar l'onn 2010. La producziun svizra ha cuntan-schi l'onn 2010 danovamain il stadi da l'index da l'onn 2007.

Svieutas dal commerzi en detagl

Midadas visavi l'onn precedent en %

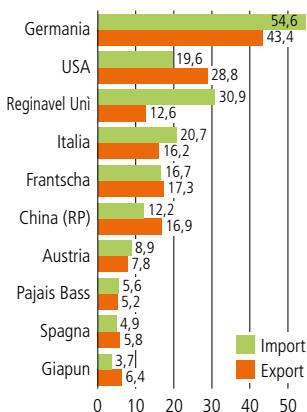
		2010	2011	2012	2013	2014
Total	nominal	1,9	-1,2	1,0	0,4	0,1
	real	3,2	1,2	3,4	1,6	1,0
da quai:						
Virtualias, bavrondas e products da tubac	nominal	2,3	-0,5	1,7	2,3	1,8
	real	3,1	2,1	2,4	1,1	0,9
Vestgadira, chalzers	nominal	2,0	-4,0	-2,3	-2,0	-1,1
	real	0,9	-5,6	4,0	1,9	0,2
Carburant	nominal	2,2	4,7	6,9	1,9	-5,7
	real	-5,7	-1,4	2,5	4,2	-2,6
Total senza carburant	nominal	1,9	-1,6	0,7	0,3	0,4
	real	2,9	0,6	3,2	1,3	1,0

Custs da lavur

Il custs da lavur correspundan als custs che las interpresas impundan per il factur da produziun "lavor". En general correspundan els a la gronda part dals custs da produziun per rauba e servetschs. Il custs da lavur sa cumponan da salaris bruts e pajas (79,1%), da contribuziuns socialas dals patruns (17,6%) e d'ulteriurs custs ch'èn colliads en spezial cun la furmaziun professiunala e cun la recrutaziun dal persunal (3,3%). L'onn 2012 muntavan il custs per ura da lavur per las interpresas en il sector secundar e terziar en media tut en tut a 61.30 francs. Il custs da lavur èn in dals indicaturs il pli impurtants per valitar l'attractivitat dals differents lieus economics naziunals. Els pon variar fermamain tut tenor pajais. Il custs da lavur per ura en media han cuntanschì en Svizra l'onn 2012 pervia dal ferm franc svizzer (curs da l'euro 2012: 1.21 francs) en interpresas cun 10 u main personas occupadas ina valur da 51.25€. En il pajais vischins Austria, Germania e Frantscha custava in'ura da lavur 29.75€, 30.50€ resp. 34.25€.

Commerzi cun l'exteriur: ils pli impurtants partenaris l'onn 2014

en milliardas francs

La Svizra tutga tar il pajais cun ina quota maximala dal commerzi cun l'exteriur vi dal product naziunal brut. Il partenaris commercial il pli impurtants da la Svizra l'onn 2014 è stads il pajais industrial. Cun quels ha ella realisà 59,9% dals exports ed 76,3% dals imports da rauba. Spezialmain impurtanta è en quest connex la UE (45,0% dals exports, 66,1% dals imports).

Commerzi cun l'exteriur: ils pli impurtants bains

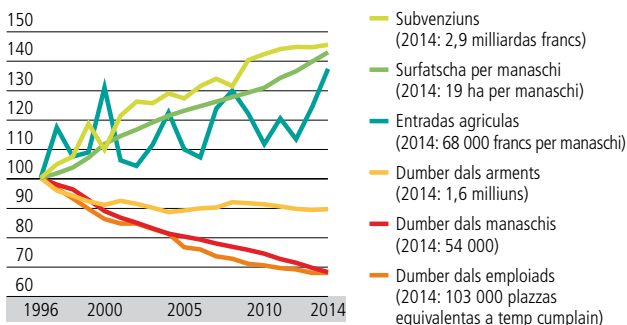
en milliuns francs

	Import			Export		
	1990	2013	2014	1990	2013	2014
Total	96 611	298 394	252 505	88 257	332 137	285 179
da quai:						
Products agrars e forestals	8 095	14 055	14 062	2 998	9 201	9 415
Textilias, vestgadira, chalzers	8 806	8 904	9 247	4 984	3 097	3 173
Chemicalias	10 625	41 849	42 945	18 422	80 934	85 323
Metals	9 025	14 119	14 395	7 537	12 082	12 481
Maschinas, electronica	19 794	30 237	30 347	25 527	33 305	33 341
Vehichels	10 230	15 854	16 151	1 485	5 252	5 682
Instruments, uras	5 786	19 149	20 072	13 330	45 315	47 076

La surfatscha dal terren agricul e las surfatschas da guaud e bostgaglia cuvran 36% resp. 31% da la surfatscha totala da la Svizra. La cuntrada vegn pia fermamain influenzada da l'agricultura e da l'economia forestala. Ultra da la producziun da victualias, dal material da bajegiar e dad energias regenerablas procuran questas duas branschas er per il mantegniment da l'economia decentralisada, per la diversidad da la cuntrada e per la biodiversidad. 2014 contribuivan questas duas branschas cun 0,8% a la valor agiuntada brutto da l'economia svizra.

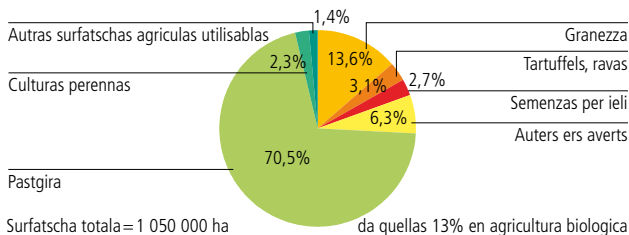
Intgins indicaturs-clav da l'agricultura

Index 1996=100

Cultivaziun da la surfatscha agricula utilisabla il 2014

senza pastgiras d'alpegiar

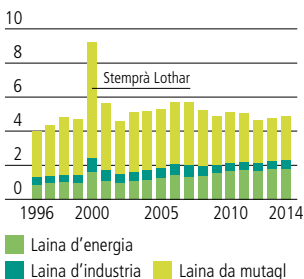
Valur da producziun¹ da l'agricultura il 2015

	en %
Products vegetals	40,6
Granezza	3,7
Plantas da pavel	8,5
Verdura e products d'iert	13,9
Fritga ed ivas	5,4
Vin	4,4
Auters products vegetals	4,7
Animals e products animalics	48,0
Arments	13,9
Portgs	8,2
Latg	19,8
Auters animals e products animalics	6,1
Servetschs agriculs	7,0
Activitads secundaras betg agriculas	4,4

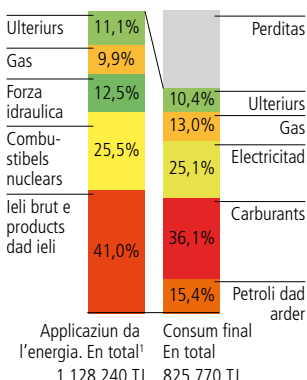
¹ Valur totala = 10,1 milliardas francs

Racolta da laina

en milliuns m³

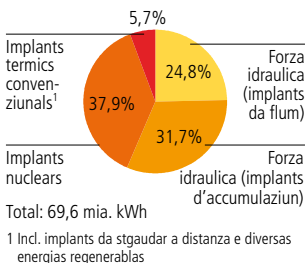
Applicaziun da l'energia e consum final il 2014

Il consum crescha

Il consum d'energia è collià fermamain vi dal svilup economic e demographic. Ils motivs per l'augment dal consum d'energia èn tranter auter il dumber d'abitants creschent, abitaziuns pli grondas, l'augment da produziun e da consumaziun ed ils grevs vehichels a motor – sche quel na vegn betg cumpensà cun optimar l'effizienz d'energia. Cun stretg 38% dal consum d'energia è stà il traffic l'onn 2014 la grupp la pli gronda en quest sector. 65% dal consum d'energia deriva da l'energia da fossils e 21,4% deriva d'energias regenerablas, oravant tut da la forza idraulica.

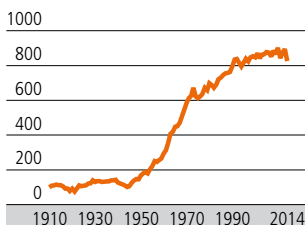
Producziun d'electricitad tenor categoria d'implant electric il 2014

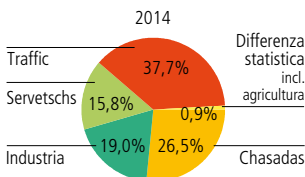
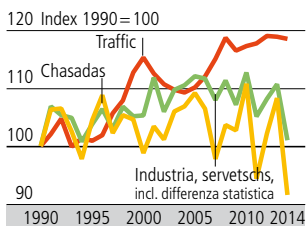
Energias regenerablas il 2014

Quota al consum final	en %
Total	21,42
Forza idraulica	12,97
Energia solar	0,61
Chalira da l'ambient	1,53
Biomassa (lain e biogas)	4,50
Energia eroelectric	0,04
Energia fatga cun parts regenerablas dal rument	1,37
Energia da sereneras	0,22
Carburants biogens	0,19

Consum d'energia final en 1000 TJ

Consum d'energia final tenor gruppas da consumers

► www.statistik.admin.ch → Themen → Energie

► www.bfe.admin.ch (Uffizi federal d'energia) → Themen → Energiestatistiken

Expensas da construcziun		en milliuns francs, tenor ils pretschs dal 2000				
		1980	1990	2000	2010	2013
Total		34 198	47 588	43 708	49 240	53 416
Expensas publicas		11 389	14 507	15 983	15 958	17 233
Construcziun bassa		6 791	7 740	10 060	9 649	10 309
da quai vias		...	...	5 221	4 739	4 432
Construcziun auta		4 599	6 767	5 923	6 309	6 924
Ulteriuras expensas		22 809	33 081	27 725	33 281	36 183
da quai abitar		...	...	17 147	22 995	24 842

Construcziun d'abitaziuns

	1980	1990	2000	2010	2013
Chasas d'abitar novas, cun abitaziuns	20 806	16 162	16 962	14 736	14 176
da quellas chasas d'ina famiglia	16 963	11 200	13 768	9 387	8 567
Abitaziuns novas cun ...	40 876	39 984	32 214	43 632	50 166
1 chombra	2 122	2 010	528	725	1 588
2 chombras	4 598	5 248	1 779	3 913	7 066
3 chombras	7 094	8 937	4 630	10 608	13 721
4 chombras	11 557	12 487	10 783	15 438	16 341
5 chombras u dapli	15 505	11 302	14 494	12 948	11 450

Dumber d'abitaziuns

	1980	1990	2000	2010	2014
Dumber	2 702 656	3 140 353	3 574 988	4 079 060 ²	4 289 428
da quai vidas en %	0,74	0,55 ¹	1,26 ¹	0,94 ¹	1,19 ¹

1 Il 1, da zercladur da l'onn sequent

2 Dapi l'onn 2009 vegn inditgà il dumber d'abitaziuns a basa da la statistica dals edifizis e da las abitaziuns (StatEA)

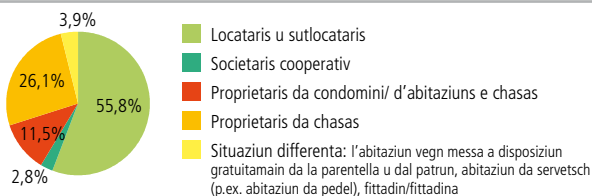
Trend a chasas d'ina famiglia

La quota da las chasas d'ina famiglia al dumber total da bajetgs è creschida tranter il 1970 ed il 2014 da 40% sin 57%. 60% dals bajetgs novs cun abitaziuns èn 2013 chasas d'ina famiglia.

La quota da la proprietad d'abitar crescha constantamain dapi 1970

La fin dal 2013 vivevan 37,5% da las chasadas en ina abitaziun d'atgna proprietad. Quai corresponda a 1 325 707 chasadas. Dapi 1970 è s'augmentada la quota da proprietad d'abitar cuntinuadamain (1970: 28,5%; 1980: 30,1%; 1990: 31,3%; 2000: 34,6%). Il pli ferm è creschì il dumber d'abitaziuns da proprietad en condomini. Dal 2000 al 2013 numnadamain da 237 700 a 404 876 (+70%). Tar la maioritad da las abitaziuns da proprietad tutgan dentant quellas chasadas che possedan la chasa, en la quala lur abitaziun sa chatta (2000: 809 700; 2013: 920 831).

Gener d'abitadi da las abitaziuns abitasas 2013

Indicaturis impurtants dal turissem

	2012	2013	2014
Purschida (letgs) ¹			
Hotels e manaschis da cura	271 168	271 298	272 636
Dumonda: arrivadas en 1000			
Hotels e manaschis da cura	16 298	16 831	17 162
Campadis	917	891	836
Albierts per la giuventetgna	459	480	485
Dumonda: pernottaziuns en 1000			
Hotels e manaschis da cura	34 766	35 624	35 934
Giasts da l'exteriur en %	55	55	55
Campadis	2 964	2 864	2 673
Giasts da l'exteriur en %	41	41	39
Albierts per la giuventetgna	917	947	951
Giasts da l'exteriur en %	41	42	42
Durada dal signurn notgs			
Hotels e manaschis da cura	2,1	2,1	2,1
Campadis	3,2	3,2	3,2
Albierts per la giuventetgna	2,0	2,0	2,0

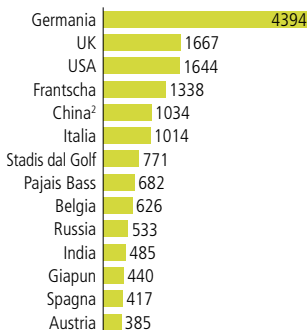
Occupaziun brutta dals hotels e manaschis da cura

en % dals letgs registrads ¹	35,0	36,0	36,1
---	------	------	------

Bilantscha turistica en milliuns francs

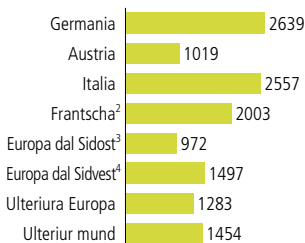
Entradas dals giasts da l'exteriur en Svizra	15 100	15 552	15 976 ^P
Expensas dals turists svizzers a l'exteriur	14 256	14 970	15 681 ^P
Saldo	843	582	295 ^P

¹ Media annuala dal dumber total da letgs registrads en ils manaschis averts e temporarain serrads

Pernottaziuns dals giasts da l'exteriur en Svizra¹ il 2014

¹ en 1000, senza parahotellaria

² senza Hongkong

Destinaziuns da viadis a l'exteriur dals Svizzers¹ il 2014

¹ Popolaziun stabla, viadis a l'exteriur cun pernottaziuns, en 1000; total: 13,4 miu.

² Incl. departaments d'ultramar, Monaco

³ Grezia, Turchia, Croazia, Bosnia-Erzegovina, Serbia, Albania, Slovenia, Montenegro, Kosovo, Rumania, Bulgaria, Macedonia

⁴ Spagna, Portugal, Andorra, Gibraltar

Cumportament da viagiari

Dal 2014 han 87,5% da las personas a partir da 6 onns che vivan en Svizra fatg almain in viadi privat cun pernottaziuns. Pli precisamain ha mintga persuna fatg en media 2,9 viadis cun pernottaziuns e 10,3 viadis d'in di. Passa la mesadad (56%) dals viadis cun pernottaziuns èn stads viadis lungs (min. 4 pernottaziuns). 10% dals viadis d'in di e 63% dals viadis cun pernottaziuns èn stads viadis a l'exteriur.

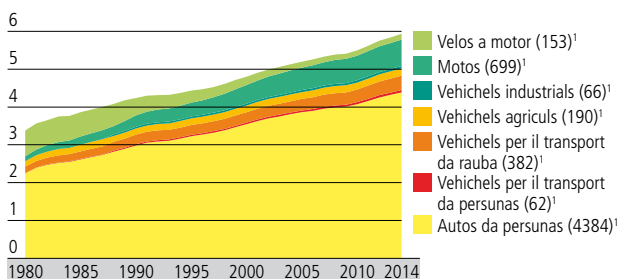
Infrastructura

Stgars in terz da las surfatschas d'abitadi tutga al traffic (tenor la statistica d'areals 2004/09).

L'onn 2014 eran las vias naziunalas 1823 km lungas (da quels 1429 km autostradas), las vias chantunalas 17 933 km e las vias communalas (stadi dal 1984) 51 797 km. La rait da viafier ha gì l'onn 2010 ina lunghezza da 5124 km.

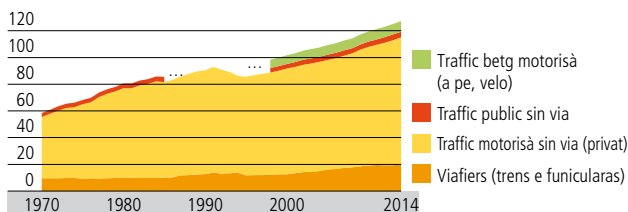
Dumber dals vehichels a motor sin via

en milliuns

Prestaziuns en il traffic da persunas

en milliardas kilometers per persuna ed onn

Mobilitad quotidiana il 2010

Media per persuna e di¹

	Distanza per di en km	Temp per viadi en min. ²		Distanza per di en km	Temp per viadi en min. ²
Total	36,7	83,4	Meds da traffic		
Intent dal traffic			A pe	2,0	31,4
Lavur e scolaziun	10,9	20,5	Velo	0,8	3,8
Cumpras	4,7	11,8	Velo a motor	0,0	0,2
Service ed accompagnament	1,8	3,1	Moto	0,5	0,9
Activitad commerciala, viadi da servetsch	2,5	3,9	Auto	23,8	33,2
Temp liber	14,7	40,5	Bus/tram	1,4	4,8
Auters	2,1	3,6	Auto da posta	0,1	0,3
			Tren	7,1	6,4
			Auters	0,9	2,4

1 Mobilitad quotidiana en Svizra da la populaziun residenta permanenta da 6 onns e dapli

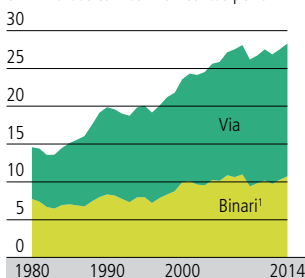
2 Senza temp da spetga e da correspundenza

Il traffic pendular

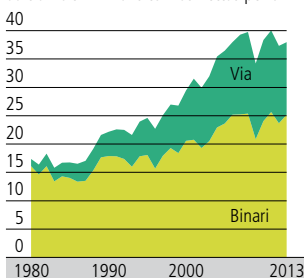
Var 9 da 10 persunas cun activitad da gudogn en Svizra èn stadas l'onn 2013 pendularias, q.v.d. persunas che han bandunà lur edifizis d'abitar per ir a lur plazzas da lavur. Da quellas han circa 70% lavurà ordaifer lur vischnanca da domicil e 20 % schizunt ordaifer lur chantun da domicil.

Traffic da martganzia

Traffic en total, prestaziuns da traffic en milliardas tonnas kilometricas per onn

Traffic che traversa las Alps, volumen da traffic en milliuns tonnas nettas per onn

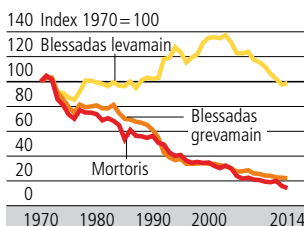

1 Tonnas kilometricas nettas senza il pais dals vehichels per il transport da rauba (incl. chars annexs), containers e recipients mobils en il traffic cumbinà

Persunas disgraziadas tenor categorias da traffic il 2014

Traffic sin via	
Mortoris	243
Blessadas grevamaïn	4 043
Blessadas levamaïn	17 478
Traffic da viafier	
Mortoris	28
Traffic aviatic (civil)	
Mortoris	2

Persunas disgraziadas en il traffic sin via

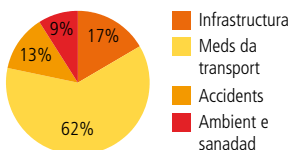
Custs e finanziaziun dal traffic

Il traffic sin via, il traffic da viafier ed il traffic aviatic han chaschunà l'onn 2010 en Svizra custs totals da 94,3 milliardas francs. Includ en quels custs èn – ultra da las expensas per ils meds e per l'infrastructura da traffic – er ils custs dals accidents sco er dals donns per l'ambient e per la sanadad chaschunads dal traffic.

Custs e finanziaziun dal traffic il 2010

	En mia. fr.	%
Custs total	94,3	100
Traffic da personas	73,5	78
Traffic motorisà sin via	53,6	57
Traffic betg motorisà (a pe, velo)	6,0	6
Traffic da viafier	8,3	9
Traffic aviatic	5,7	6
Traffic da martganzia	20,8	22
Traffic sin via	18,1	19
Traffic da viafier	2,0	2
Traffic aviatic	0,7	1
Finanziaziun		
Part dals utilisaders	79,9	85
Part da la maun public	6,9	7
Part da la collectividà	7,3	8

Custs totals dal traffic tenor categoria da custs il 2010

Total: 94,3 mia. francs

	Onn	Svizra	Germania	Grazia
Abitants en 1000	2014 ⁴	8 140	80 767	10 927
Abitants per km ²	2013 ⁴	202	230	84
Quota da las personas sut 20 onns en %	2014 ⁴	20,3	18,1	19,6
Quota da las personas sur 64 onns en %	2014 ⁴	17,6	20,8	20,5
Quota dals esters en % da la populaziun	2014 ⁴	23,8	8,7	7,8
Naschientschas vivas per 1000 abitants	2013	10,3	8,3	8,6
Naschientschas ordaifer la lètg en %	2013	21,1	34,8	7,0
Aspectativa da vita ¹ dunnas en onns	2013	85,0	83,2	84,0
Aspectativa da vita ¹ umens en onns	2013	80,7	78,6	78,7
Surfatscha totala en km ²	2009 ⁵	41 285	357 113	120 168
Surfatscha dal terren agricul en % da la surfatscha totala	2009 ⁵	36,9	51,7	35,4
Surfatscha da guaud en % da la surfatscha totala	2009 ⁵	30,8	33,9	33,4
Emissiuns da gas cun effect da serra en equivalents da CO ₂ (t per abitant)	2013 ⁵	6,5	11,6	9,6
Quota personas activas	2014	79,8	73,8	49,4
Quota dunnas activas	2014	75,1	69,5	41,1
Quota umens activs	2014	84,4	78,1	58,0
Quota personas senza gudogn (15–74) ILO	2014	4,5	5,0	26,5
Dunnas	2014	4,7	4,6	30,2
Umens	2014	4,4	5,3	23,7
Personas da 15–24 onns	2014	8,6	7,7	52,4
Quota personas senza gudogn per ina lunga durada (15–74) ILO	2014	35,2	44,3	73,5
Product naziunal brut (PNB) per abitant en standard da la capaciad da cumpra (SCC)	2013	40 600	32 000	...
Index pretsch da consum armonisà (IPCA)	2014	–	1	–1
Consum d'energia brut, tonnas equivalents dad ieli brut per abitant	2013 ⁵	3,4	4,0	2,2
Quota da las energias regenerablas al consum d'energia brut en %	2013 ⁵	19,0	10,3	10,7
Letgs en hotels e manaschis da cura per 1000 abitants	2014	33,5	21,8	73,2
Autos da personas per 1000 abitants	2013 ⁵	531,0	538,0	...
Accidents da traffic sin via: disgraziads per 1 miu. abitants	2009 ⁵	46	54	139
Expensas per la segirtad sociala en % dal PNB	2013	25,5	28,6	...
Custs dal sector da sanadad en % dal PNB	2012	11,4	10,9	9,2
Mortalitad da pops ²	2013	3,9	3,3	3,7
Giuvenils (18–24) senza scolaziun postobligatoria en %	2014	28,7	35,6	16,2
Persunas (25–64) cun la pli auta scolaziun terminada sin stgalim terziar en %	2014	40,2	27,1	28,1
Expensas per la scolaziun en % dal PNB	2011	5,3	5,0	...
Quota da ristga da povradad ³	2014	...	9,9	13,2
Mediana dals entradas d'equivalenza disponibilas, standard da la capac. da cumpra (SCC)	2014	...	19 299	8 610
Custs per abitar en % dals entradas dal budget disponibilas	2014	...	27,3	42,5

1 Tar la naschientscha

2 Uffants morts en l'emprim onn da vita per 1000 naschientschas vivas

3 En % da la populaziun activa

4 Il 1. da schaner

5 Ils 31 da december

6 UE-28

							
Spagna	Frantscha	Italia	Pajais Bass	Austria	Svezia	Reginavel Uni	UE-27
46 512	65 836	60 783	16 829	8 507	9 645	64 308	502 601
93	104	199	498	103	24	264	117
19,8	24,6	18,6	22,9	19,9	22,7	23,6	21,0
18,1	18,0	21,4	17,3	18,3	19,4	17,5	18,5
10,1	6,3	8,1	4,4	12,4	7,1	7,8	...
9,1	12,4	8,6	10,2	9,4	11,9	12,2	10,0
40,9	...	26,9	47,4	...	54,4	...	...
86,1	85,6	85,2	83,2	83,8	83,8	82,9	83,3
80,2	79,0	80,3	79,5	78,6	80,2	79,2	77,8
493 501	548 763	301 392	37 357	83 920	449 159	244 436	...
52,9	54,2	51,4	55,0	38,2	8,1	65,1	...
31,9	31,7	33,2	11,9	47,0	66,0	14,8	...
6,9	7,5	7,3	11,7	9,4	5,8	9,0	8,8 ⁶
56,0	64,3	55,7	73,1	71,1	74,9	71,9	64,9
51,2	60,9	46,8	68,1	66,9	73,1	67,1	59,7
60,7	67,7	64,7	78,1	75,2	76,5	76,8	70,2
24,5	10,3	12,7	7,4	5,6	7,9	6,1	10,2
25,4	10,0	13,8	7,8	5,4	7,7	5,8	10,3
23,6	10,5	11,9	7,2	5,9	8,2	6,4	10,1
53,2	24,2	42,7	12,7	10,3	22,9	16,9	22,0
52,8	42,8	61,4	40,0	27,2	18,9	35,8	49,4
24 500	27 800	25 200	32 600	33 200	32 700	27 200	25 800
-0	1	0	0	2	0	2	1
2,6	3,9	2,6	4,8	4,0	5,1	3,1	3,3 ⁶
14,7	9,0	16,5	4,2	29,6	34,8	5,0	11,8 ⁶
40,3	19,4	36,9	15,0	70,4	24,8	...	26,9
474,0	490,0	608,0	471,0	546,0	...	442,0	...
68	67	79	41	81	43	43	78
25,4	32,6	29,5	31,6	29,8	30,5	29,9	...
9,2	11,2	...	11,8	10,4	9,1	...	...
2,7	3,6	2,9	3,8	3,1	2,7	3,8	...
39,3	17,1	32,1	30,5	18,4	26,5	16,3	27,0
34,7	33,2	16,9	34,4	29,9	38,7	40,5	29,3
4,8	5,7	4,3	5,9	5,8	6,8	6,0	5,3
12,6	8,0	11,1	5,3	7,2	7,8	8,7	9,6
14 195	19 307	15 274	18 805	21 662	20 614	16 933	...
19,1	18,3	17,1	29,4	18,3	22,0	25,1	22,6

Summas da bilantscha e gudogns da las bancas il 2014

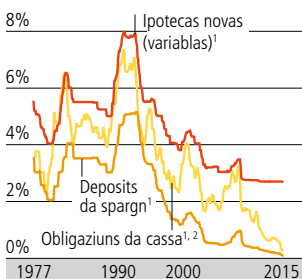
Gruppas da bancas	Dumber d'instituts		Summa da bilantscha		Gudogn ann.		Sperdita ann.	
	1990	2014	en miu. fr.	midada ¹	en miu. fr.		en miu. fr.	
Total	625	275	3 041 719	6,8	14 180		6 813	
Bancas chantunalas	29	24	522 628	5,5	2 298		–	
Bancas grondas	4	2	1 460 240	10,4	7 849		3 092	
Bancas reginalas e cassas da spargn	204	63	108 954	2,4	391		–	
Bancas Raiffeisen	2	1	185 703	7,0	743		–	
Ulteriuras bancas	218	151	697 540	14,9	2 634		3 691	
Filialas da bancas estras	16	27	59 248	–24,7	210		29	
Banchiers privats	22	7	7 407	–88,7	55		–	

1 Midada visavi l'onn precedent en %

Structura da bilantscha da las bancas il 2014

Activas	en %
Total	100
da quai exterior	48,1
Meds liquids	14,0
Pretensiuns da palpiris monetars	1,0
Pretensiuns visavi bancas	14,7
Pretensiuns visavi clients	21,5
Pretensiuns ipotecaras	30,2
Effectivs da commerzis en vaglias	5,1
Investiziuns finanzialas	6,5
Participaziuns	2,5
Investiziuns realas	0,8
Ulteriuras	3,7
Passivas	
Total	100
da quai exterior	48,1
Duairs da palpiris monetars	3,7
Duairs visavi bancas	13,8
Duairs visavi la clientella	71,1
en furma da respargn e d'investiziun	21,0
Ulteriurs duairs a vista	28,7
Ulteriurs duairs a temp	8,4
Obligaziuns da cassa	0,8
Emprests ed emprests ipotecars	12,1
Agens meds	5,6
Ulteriurs	5,7

Tschains

1 Fin il 2007: valor media da tut las bancas chantunalas, a partir dal 2008: valor media da 60 instituts (incl. tut las bancas chantunalas)

2 Fin il 2007: per ina durada da 3–8 onns, a partir dal 2008: per ina durada da 5 onns

Curs da devisas en Svizra¹

	2010	2012	2014
\$ 1	1,042	0,938	0,915
¥ 100	1,188	1,176	0,865
€ 1	1,381	1,205	1,215
£ 1	1,609	1,486	1,507

1 Curs d'acquist da las bancas, media annuala

Assicuranzas privatas il 2014

en milliuns francs

Rom d'assicuranza	Entradas ¹	Expensas ¹
Total	122 374	81 936
Assicuranza da vita	34 831	29 546
Accidents e donns	49 422	30 745
Reassicuranza	38 120	21 644

1 En Svizra ed a l'exteriur

► www.statistik.admin.ch → Themen → Banken, Versicherungen

► www.snb.ch (Banca naziunala svizra)

► www.finma.ch (Autoritad federala per la surveglianza dals martgads da finanzas)
→ Privatversicherungen

Ilis trais nivels dal sistem da la segirtad sociala

En Svizra sa cumpona il sistem da la segirtad sociala da trais nivels:

- L'emprim nivel cumpiglia ultra da la segirada individuala da l'existenza il providiment da basa. Quel è avert per tuts e cumpiglia il sistem da furmazion, il sistem giuridic e la segirtad publica.
- Il segund nivel cumpiglia tut las assicuranzas socialas e duai prevegnir a ristgs sco vegliadetgna, malsogna, invaliditad, dischoccupaziun e maternitad.
- Il terz nivel cumpiglia finalmain tut las prestaziuns socialas tenor basegn. Quests èn l'ultim element en il sistem da la segirtad sociala. Ellas vegnan en funcziun mo cur che las prestaziuns d'autras assicuranzas socialas n'èn betg disponibilas u gia sfruttadas. Ultra da quai pretendan ellas ch'ils retschaviders sajan en ina situaziun da basegn: Questas prestaziuns vegnan mo concedidas a persunas en cundiziuns economicas stgarsas.

Avant ch'i vegn fatg diever da l'agid social, datti sin il terz nivel anc ina retscha da prestaziuns tenor basegn che duain evitar la dependenza da l'agid social. Ins distingua tranter prestaziuns che garanteschian il providiment da basa (p.ex. stipendis u assistenza giudiziala gratuita) e prestaziuns che cumpletteschan assicuranzas socialas insufficientas u exaustas resp. la segirada privata insufficienta.

Expensas totalas per la segirtad sociala

Per l'onn 2013 han las expensas totalas da la segirtad sociala muntà a 171 milliardas francs. Da questa summa èn vegnidas pajadas 154 milliardas francs per las prestaziuns socialas sco talas. Var quatter tschintgavels da quellas van sin il conto da las assicuranzas socialas (pia il segund nivel dal sistem da la segirtad sociala).

Segirtad sociala: expensas ed entradas

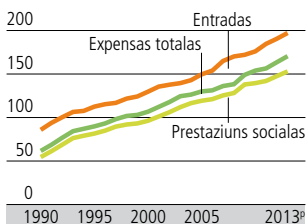
en milliardas francs, senza dumbraziuns dublas

	1990	1995	2000	2010	2013 ^p
Expensas totalas	62,2	90,4	107,4	154,3	170,9
da quai prestaziuns socialas	55,2	82,3	96,9	139,9	153,6
Entradas	86,2	113,0	130,2	176,4	197,7
Quota da las expensas socialas ¹	18,2	23,4	24,6	26,7	26,9

¹ Expensas totalas en relaziun cun il PNB

Segirtad sociala: expensas ed entradas

en milliardas francs

Prestaziuns socialas tenor funcziuns il 2013^p

	en %
Vegliadetgna	42,8
Malsogna, tgira da la sanadad	29,9
Invaliditad	9,5
Survivenza	5,1
Famiglia, uffants	5,9
Dischoccupaziun	3,7
Isolaziun sociala	2,7
Alloschi	0,5

Expensas per tge?

La distribuziun da las prestaziuns socialas sin ils singuls ristgs e basegns (funcziuns da las prestaziuns socialas) è marcantamain ineguala: passa quatter tschintgavels da las prestaziuns socialas vegnan impundids per ils facturs da ristga vegliadetgna, malsogna ed invaliditad.

Assicuranzas socialas: beneficiaris il 2014

en 1000

AVS: rentas da vegliadetgna	2196,5	PP ² : rentas d'invaliditad	131,7
AVS: rentas supplementaras	58,7	PP ² : ulteriuras rentas	67,2
AVS: rentas da survivents	173,3	AI: rentas d'invaliditad	259,9
PS a l'AV ¹	192,9	AI: rentas supplementaras	79,3
PS a l'AS ¹	3,6	PS a l'AI	112,9
PP ² : rentas da vegliadetgna	670,4	AA ³ : rentas da survivents	21,0
PP ² : rentas per vaivas e vaivs	184,5	AA ³ : rentas d'invaliditad	83,6
		ADI ⁴	302,9

1 Prestaziuns supplementaras a l'assicuranza per la vegliadetgna/assicuranza da survivents

2 Prevenziun professiunala (cifras dal 2013)

3 Assicuranza d'accidents

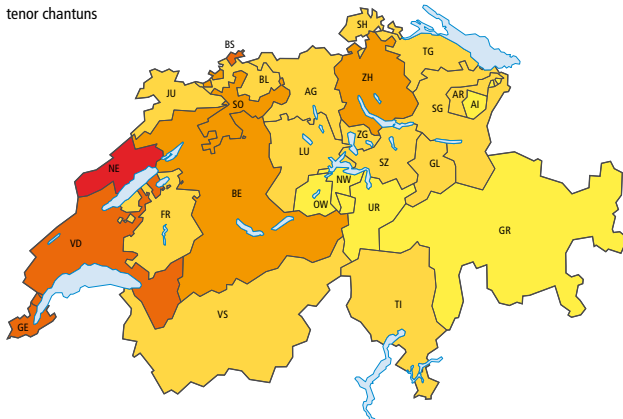
4 Assicuranza da dischoccupads

Assicuranza da malsauns

Las premias chantunalas en media per onn ed assicurà da l'assicuranza da malsauns obligatorica èn s'augmentadas da 1917 a 3105 francs tranter ils onns 2001 e 2013. L'onn 2013 han personas creschidas pajà 3661 francs premia annuala media, giuvens creschids 3162 francs ed uffants 932 francs. Ins po però constatar grondas differenzas tranter ils chantuns. Il 2013 han ils assicurads pajà en il chantun Basilea-Citad en media ina premia da 4317 francs, en il chantun Appenzell Dadens da 2245 francs.

Quota d'agid social il 2014

tenor chantuns

Quota dals beneficiaris d'agid social da la populaziun residenta, en %

< 1,5

1,5 – 2,9

3,0 – 4,4

4,5 – 5,9

≥ 6,0

CH: 3,2

Expensas creschentas per prestaziuns socialas dependentas dal basegn

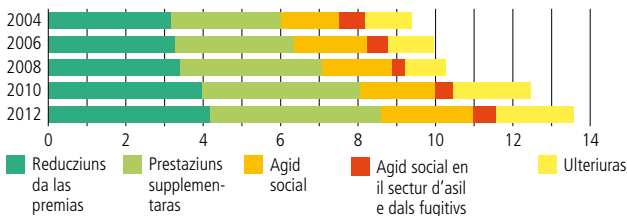
Dal 2013 è vegnidas pajadas en Svizra netto 12,7 milliardas francs per prestaziuns socialas dependentas dal basegn, var 438 milliuns francs dapli che l'onn avant (+3,6%). Dus terz da questas expensas pertutgan las prestaziuns supplementaras a la AVS/AI (4,4 milliardas francs) e la reducziun da las premias da las cassas da malsauns (4,2 milliardas francs). Al terz rang suonda l'agid social en il senn pli stretg cun expensas netto da 2,4 milliardas francs. Quai signifitga che las expensas per l'agid social èn muntadas en congual cun l'onn avant nominalmain per 14,4%.

Las expensas per persuna che retschaiva agid social muntan da 8781 francs l'onn 2011 per 7,9% ad 9473 francs l'onn 2012.

Questas expensas per prestaziuns socialas dependentas dal basegn vegnan purtadas per gronda part dals chantuns. Els han surpiglià l'onn 2012 43,9% da las expensas netto, 32,2% ha surpiglià la Confederaziun (surtut per reducziuns da premias, prestaziuns supplementaras ed agid social en la domena d'asil e da fugitivs), e 23,5% han pajà las vischnancas.

Expensas nettas per prestaziuns socialas tenor il basegn

En mia. francs (pretschs currents)

Agid social

261 983 personas, 3,2% da la populaziun totala, han survegni agid social il 2014. I dat differenzas considerablas d'ina regiun a l'autra: las quotas las pli autas chatt'ins en citads pli grondas cun in ferm caracter da center. En questas citads viva in dumber surproporziunal da gruppas da personas che basegnan in agid social pli grond. Da quellas gruppas fan part p.ex. personas che educheschon sulettas lur uffants, estras ed esters sco era dischoccupads che han consumà dal tuttafatg lur dretgs da schurnada. La ristga

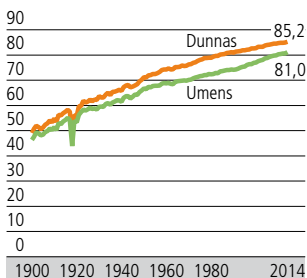
da stuair dumandar per agid social sa differenziescha fitg tenor la vegliadetgna, la structura da famiglia e la naziunalitad da las personas. La quota d'agid social la pli auta pertutga uffants e giuvenils sut 18 onns. En general diminuescha la quota cun la vegliadetgna progredinta. La pli bassa è ella tar personas cun passa 65 onns (quota d'agid social da 0,2%) che vegnan sustegnidas dad prestaziuns supplementaras.

► www.statistik.admin.ch → Themen → Soziale Sicherheit

Quota d'agid social il 2014 en %

Total	3,2
Classas da vegliadetgna	
0 – 17 onns	5,2
18 – 25 onns	3,9
26 – 35 onns	3,9
36 – 45 onns	3,6
46 – 55 onns	3,3
56 – 64 onns	2,7
65 – 79 onns	0,2
80 onns e dapli	0,3
Personas da naziunalitad svizra	
Umens	2,3
Dunnas	2,1
Personas da naziunalitad estra	
Umens	6,0
Dunnas	6,6

Aspetativa da vita

70avel onn da vita) – cunzunt pervia da malsognas dal cor ischemas, accidents ed intervenziuns violentas, sco era pervia da cancer dal lom.

Stadi da sanadad 2012

84% dals umens e 81% da las dunnas inditgeschan dal 2012 d'avair ina buna u fitg buna sanadad e be 4% dals umens u da las dunnas sa sentan malsauns u fitg malsauns. Ma betg darar paran problems corporals u psichics temporars d'avair ina influenza negativa sin la lavur e la vita da mintgadi. L'onn 2012 n'avain nus betg pudì ir a lavur durant 13 dis en media u n'erain betg buns da far il perchasa.

Malsognas infectusas¹ il 2014

Infecziuns gastrointestinalas acutas	8 883
Meningitis	37
Epatitis B	48
Tuberculosa	473
AIDS	65

¹ Cas novs da malsogna

Accidents il 2014

	Umens	Dunnas
Accidents da lavur	202 569	65 587
Accidents ordaifer il temp da lavur	309 818	203 441

Impedids¹ il 2014

Grad d'invaliditad	Umens	Dunnas
40 – 49%	5 682	6 656
50 – 59%	16 730	17 038
60 – 69%	7 991	7 057
70 – 100%	90 483	74 784

¹ Retschaviders da rentas da l'Assicuranza d'invaliditad

Raschuns da mort il 2013

	Mortoris		Quota da mortalitad ¹	
	Umens	Dunnas	Umens	Dunnas
Tut las raschuns da mort	31 257	33 704	555,0	371,0
da quai:				
Malsognas infectusas	352	415	6,4	4,8
Malsognas da cancer en total	9 200	7 475	167,0	107,0
Sistem da la circulaziun dal sang	9 719	11 793	164,0	109,0
Malsognas dal cor ischemas	4 097	3 628	69,9	33,4
Malsognas cerebrovascularas	1 465	2 238	24,3	21,5
Organs da respiraziun en total	2 167	1 949	36,4	20,4
Accidents ed intervenziuns violentas	2 177	1 642	44,0	21,0
Accidents en total	1 312	1 285	25,3	13,7
Suicidis	786	284	16,9	6,0

¹ Quota per 100 000 abitants (standardisada tenor vegliadetgna)

Mortalitad da pops

	1970	1980	1990	2000	2010	2014
per 1000 naschientschas vivas	15,1	9,1	6,8	4,9	3,8	3,9

Consum dad alcohol, tubac e drogas illegalas il 2012

Drogas illegalas vegnan consumadas surtut da giuvenils e da giuvens creschids. Dal 2012 han consumà ca. 11% da las persunas tranter 15 e 39 onns cannabis. Ord vista da la sanadad publica è però il consum d'alcohol e da tubac bler pli gravant. En tut fimavan dal 2012 ca. 28% da la populaziun; 24% da las dunnas e 32% dals umens. Questas cifras èn sa sbassadas levamain dapi il 1992. Ellas èn dentant restadas constantas dapi la davosa enquesta da sanadad dal 2007. La quota da las persunas che consumeschan mintga di alcohol è sa sminuida a 13% (1992: 20%). 17% dals umens e 9% da las dunnas consumeschan mintga di alcohol.

Prestaziuns il 2012

en %¹

	Umens	Dunnas
Consultaziuns dal medi	70,9	85,7
Dis d'ospitalisaziun	10,2	13,1
Spitex	1,3	4,2

¹ Populaziun a partir da 15 onns

Medis e dentists

per 100 000 abitants

	1990	2014
Medis cun ina pratica ¹	153	216
Dentists	48	51

¹ A partir dal 2008, medis cun activadad principala en il sector ambulant

Rata d'ospitalisaziun en ils ospitals acuts il 2014

en %¹

	Total	Umens	Dunnas
15–59 onns	10,5	8,6	12,5
60–79 onns	25,0	27,6	22,6
80+ onns	47,4	53,2	44,2

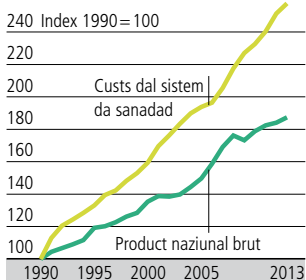
¹ da la gruppa sociala pertutgada

Instituziuns medicinal-socialas

en 1000

	2009	2014
Dumber da clients: en total	190,4	204,3
da quai:		
Clients ≥ 80 onns	105,4	112,7
Umens	26,3	29,7
Dunnas	79,0	83,1

Custs da sanadad

Il 2013 è vegnids impundids 10,9% dal product naziunal brut per la sanadad publica; il 1990 mo 7,9%. In motiv principal per quest augment è il svilup da la purschida: p.ex. dapli prestaziuns, spezialisaziun e tecnisaziun, dapli confort. Main impurtant è percenter il fatg che la gliעד vegn pli veglia.

	2003	2013
Total	49 265	69 227
Tractament staziunar	23 242	31 312
Tractament ambulant	14 647	23 695
da quai:		
Medis	6 743	10 335
Dentists	3 080	4 001
Spitex	1 031	1 950
Autras prestaziuns ¹	1 547	2 385
Bains da sanadad ²	6 307	7 316
da quai:		
Apotecas	3 644	4 363
Medis	1 586	1 948
Prevenziun	1 123	1 536
Administraziun	2 400	2 983

¹ Sco analisas da labor, radiologia, transports

² Medicaments ed apparats terapeutics

Svilup ad in spazi da furmaziun svizzer

Il sistem da furmaziun svizzer è fermamain marcà dal federalissem. La diversità dals differents systems da furmaziun sa mussa schizunt en la scola obligatoria: Tut tenor chantun datti per il stgalim secundar I dus, trais u quatter differents tips da scola, nua ch'èn dumandadas differentas prestaziuns.

Il sistem da furmaziun svizzer è en svilup. Cun l'armonisaziun da la scola obligatoria vegn prolungà il temp da scola da nov sin indesch onns. En la maiorità dals chantuns èsi ussa obligatori dad absolver il stgalim prescolar ch'era avant facultativ. Uschia han er ultra da la scola obligatoria gi lieu en ils ultim decennis refurmas da las structures naziunals (introducziun da la maturità professiunala, da las scolas autas spezializadas e da las scolas autas pedagogicas e la reforma da Bologna). Questas refurmas demussan er che la dumonda da furmaziun crescha cuntinuadamain.

Scolars e students

Stgalim da scola	Dumber en 1000			Quota da dunnas, en %		
	2000/01	2005/06	2013/14	2000/01	2005/06	2013/14
Total	1 441,7	1 496,1	1 568,3	47,8	48,1	48,6
Scola obligatoria	957,2	957,3	910,3	48,7	48,6	48,5
Prescola (scolina)	156,4	156,1	162,2	48,5	48,4	48,5
Stgalim primar	473,7	454,1	450,4	49,3	49,2	49,2
Stgalim secundar I	278,5	298,4	263,7	49,7	49,6	49,2
Plan d'instrucziun spezial	48,6	48,7	34,1	37,9	37,7	35,7
Stgalim secundar II	315,7	324,5	361,7	47,8	47,5	47,9
Stgalim terziar	160,5	204,7	289,7	41,9	46,8	49,6
Furmaziun professiunala superiura	96,7	112,4	142,2	45,6	49,1	50,2
Scolas autas universitaras	25,1	54,1	87,3	25,9	44,4	52,1
Scolas autas professiunals (incl. SAP)	38,7	38,2	60,2	43,1	43,6	44,4
Stgalim nundeterminà	7,1	9,7	6,6	51,6	49,5	49,1

Differenzas tranter las schlattainas

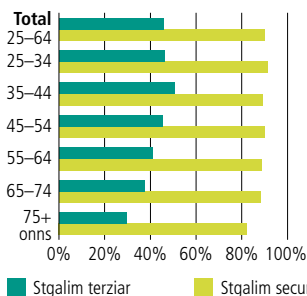
Da l'expansiun da furmaziun dals ultims decennis han profità surtut las dunnas. Oz cumenzan praticamain tuttina bleras dunnas sco umens ina scolaziun postobligatoria e la termineschan era. Entant che omadus seks èn represchentads medemamain en las scolaziuns da las scolas autas ed universitads, anc adina termineschan dapli umens che dunnas ina furmaziun professiunala superiura. Ed ils umens èn en media anc adina pli ditg en scolaziun che dunnas. Percunter mussan las mattas meglras prestaziuns en la scola obligatoria: ellas appartegnan pli darar a classas spezialas e sin il stgalim secundar I frequentan ellas pli savens tips da scola pretensius.

Differenzas ordvart cleras datti anc adina quai che pertutga la tscherna da la direcziun da studi e quai tant en la furmaziun professiunala sco er a las scolas autas. Las branschas vegnan dominadas u da dunnas u dad umens. Quai pon ins attribuir betg il davos a models da pli baud da reparter las rollas da las schlattainas. En la furmaziun professiunala predomineschan ils umens en l'industria ed en il mastergn, las dunnas en la vendita ed en la tgira da la sanadad e dal corp. A las scolas autas prefereschan ils umens plitost ils secturs tecnica, ciencias natirals ed economia, las dunnas s'interessan plitost per las ciencias umanas, il champ social e l'art applitgà.

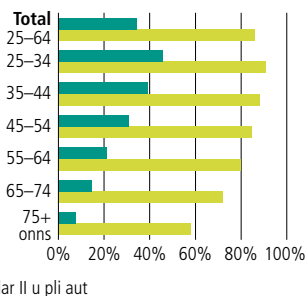
Stadi da furmaziun il 2014

Quota en pertschient da la populaziun

Umens

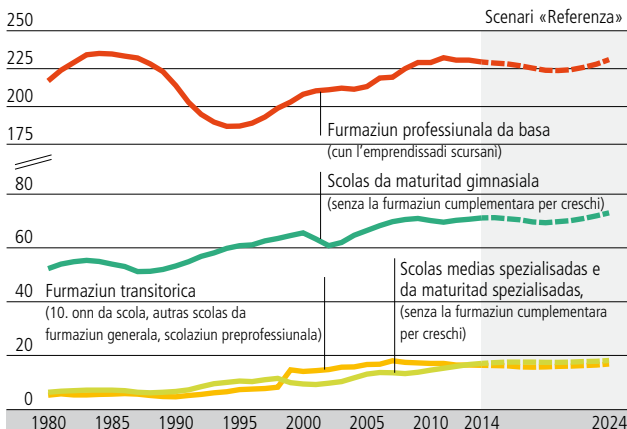

Dunnas

Dumber da scolars sin il stgalim secundar II

En 1000

La participaziun a la furmaziun s'augmenta

La participaziun a la furmaziun sin il stgalim secundar II e surtut sin il stgalim terziar è s'augmentada considerablament il davos trenta onns. Quai pertutga en spezial era scolaziuns che pussibiliteschan l'access a l'universitad. Uschia è la quota da maturitad (maturitad professiunala e maturitad gimnasiala) creschida da 25,7% l'onn 2000 sin 37,5% l'onn 2014 (cun maturitad spezialisada). Era las scolas autas il dumber da studentas e students è bunamain sa dublegià tranter l'onn 2000 e l'onn 2014. Quai ha da far betg il davos cun la fundaziun da las scolas autas spezialisadas e las scolas autas di pedagogia.

Quest svilup empermetta per ils proxims onns in nivel da furmaziun en Svizra per bler pli aut. La part da las personas da 25 fin 64 onns cun ina finiziun da scola terziara dastgass s'augmentar da quasi 40% l'onn 2015 fin 50% l'onn 2027.

Scolaziuns terminadas il 2014

	Total	Dunnas en %
Stgalim da scola		
Staglim secundar II		
Attest. da la matur. gimnasiala	18 439	57,0
Attestats da la maturitad professionala	14 177	47,2
Diploms da la scolaziun prof. ¹	66 998	45,6
Diploms da la scola media commerziala	180	42,8
Staglim terziar		
Scolaziun professionala superiura		
Diploms da scolas prof. superiuras	8 076	48,6
Diploms federals	2 635	24,9
Certificats prof. federals	14 537	37,6
Scolas autas spezialisadas		
Diploms	1 093	48,1
Diploms da bachelor	15 252	55,8
Diploms da master	3 513	54,3
Scolas autas universitaras		
Licenziats/diploms	319	69,6
Diploms da bachelor	14 362	52,5
Diploms da master	12 948	51,1
Doctorats	3 849	43,3

1 Incl. attests federals professionals

Persunas d'instrucziun il 2013/14
Persunal da scolas autas il 2014

	Equivalent en temp cumplain	Dunnas en %
Scola obligatorica ¹	59 156	73,7
Prescola (scolina)	9 061	94,7
Stgalim primar	29 155	81,7
Stgalim secundar I	20 940	54,2
Stgalim secundar II ²	17 063	41,9
Scolas autas universitaras	39 781	44,0
Professurs/professuressas	3 705	20,4
Uteriurs docents	2 786	27,9
Assistents ³	20 086	43,1
Scolas autas prof. (incl. SAP)	16 343	45,6
Professurs/professuressas	1 578	29,9
Uteriurs docents	5 839	40,7
Assistents ³	3 891	43,0

1 Senza scolas cun in plan d'instrucziun spezial,
dumbraziun dubla pussibel

2 Scolas d'instrucziun generala e professionala

3 Incl. collavurats scientifics

**Expensas publicas per la furma-
ziun il 2013**

en milliardas francs

Total	35,4
da quai salaris per las personas d'instrucziun	17,0
Scola obligatorica (incl. scolina)	15,4
Scolas spezialas	1,9
Scolaziun prof. da basa	3,5
Scolas d'instrucziun generala	2,3
Furmaziun professionala superiura	0,3
Scolas autas universalas	7,6
Incumbensas betg divisiblas	0,6

Perfecziunament

Ins po distinguer tranter duas furmas da perfecziunament: la furmaziun nunformala (frequentar curs, seminaris, instrucziun privata, dietas u conferenzas) e l'emprander informal (emprander cun agid da litteratura spezialisada, d'ina CD-ROM u da confamigliars, etc.). La maioritad da las abitantas e dals abitants en Svizra (bunamain 80% da la populaziun permanenta tranter 25 e 64 onns) ha participà il 2011 ad almain in'activitad da perfecziunament. L'integraziun en il martgà da lavur ed il nivel da furmaziun statan en in connex positiv cun la participaziun ad occurrenzas da perfecziunament.

**In pajais activ en la
perscrutaziun**

L'activitad da perscrutaziun e da svilup (p+s) en in'economia publica è in factur ordvart impurtant. Cun ina quota da p+s da 2,96% dal product naziunal brut (2012) è la Svizra in dals stadis ils pli activs en la perscrutaziun.

Il 2012 èn vegnids impundids en Svizra per p+s 18,5 milliardas francs. Da quels èn 69% d'attribuir a l'economia privata e 28% a las scolas autas; ils ulteriurs 3% sa repartan sin la Confederaziun e diversas organisaziuns privatas senza intent da gudogn.

Las firmas svizras a l'exteriur èn tradiziunalmain fitg activas en il sector da p+s. Las expensas da l'economia privata en questa domena dal 2012 muntan a var 15 milliardas francs a l'exteriur, in import levamain pli aut che las 13 milliardas francs sbursads en Svizra.

► www.statistik.admin.ch
→ Themen → Bildung und
Wissenschaft

Las midadas en la pressa svizra

Dapi la midada dal millienni è il martgà svizzer da gasettas quotidianas sa midà cumplettaimain. En la Svizra tudestga è la gasetta da las pendularias e dals pendularis «20 Minuten» daventada la gasetta quotidiana la pli gronda cun pli che 1,5 lecturas e lecturs per ediziun. Cun 535 000 lecturas e lecturs è «20 minutes» sa sviluppà er en la Svizra franzosa al titel che vegn legi il pli savens. En la Svizra taliana stat anc ina gasetta cumprada – il «Corriere del Ticino plus» - a la testa da las gasettas quotidianas (129 000 lecturas e lecturs). «20 minuti» ch'è vegnida lantschada il settember 2011 ha però er gia stgars 93 000 lecturas e lecturs.

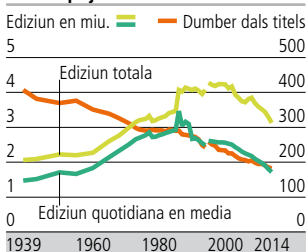
Internet e telefonia mobila

Vers la fin dal 20avel tschientaner ha il progress da la telefonia mobila surpassà quel da l'internet, avant ch'il spustament a l'internet mobil ha cumenzà. Il dumber d'attatgs da la telefonia mobila è creschì da 0,1 milliun l'onn 1990 ad 11,4 milliuns la fin da l'onn 2014, quai che correspunda a 138 attatgs per 100 abitantas ed abitants. Entant ch'il dumber da persunas da 14 onns e pli veglias che dovran regularmain l'internet (pliras giadas l'emna) muntava l'onn 1998 anc a 0,7 milliun, è il dumber creschì a 5,4 milliuns a l'inizi dal 2015. La convergenza sa mussa cleramain tar il dumber creschent da persunas che dovran l'internet cun agid da la telefonia mobila sur in attatg a bindel lad (3G+). Quel è creschì da 1,2 milliun l'onn 2010 sin 3,6 milliuns l'onn 2014.

Las diesch bibliotecas las pli grondas

Il dumber da documents accesibels en bibliotecas è enorm: l'onn 2014 possedan las diesch bibliotecas cun l'offerta la pli gronda collecziuns che cumpiglian totalmain passa 54 milliuns documents.

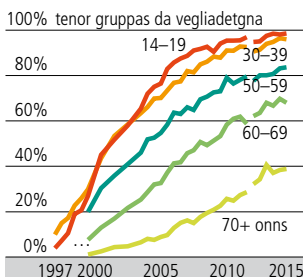
Svilup dal gasettas cunter pajament

Funtauna: Associaziun da las medias svizras/WEMF (resguardads en titels d'interess general che cumparan almain ina giada l'emna)

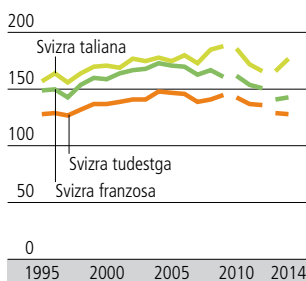
Internet

Utilisaders regulars¹

1 Utilisaziun da l'internet pliras giadas per emna
Funtaunas: Net-Matrix-Base, UST

Utilisaziun da la televisiun en minutas per di ed abitant

Funtauna: Mediapulse SA; dapi il 2013 Kantar Media, 1983-2012 Telecontrol (basa: populaziun a partir da 3 onns, valor media per di (gli-du))

Utilisaziun dal radio

en minutas per di ed abitant

	2010	2012	2013
Svizra tudestga	117	110	109
Svizra franzosa	103	93	89
Svizra taliana	106	105	104

Funtauna: Mediapulse SA Radiocontrol (basa: populaziun a partir da 15 onns, valor media per di (gli-du))

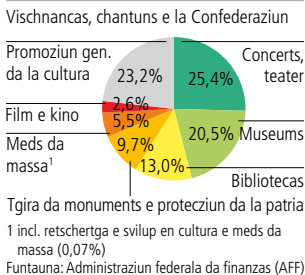
Expensas culturalas en las chasadas privatas

2013 èsi vegnì spendì per la cultura circa 10,1 milliards francs per onn. Quai correspunda a 238 francs per mais e chasada ed importa ca. 4,3% dals custs totals da las expensas da consum. Expensas en il sector da las medias, p.ex. per gasettas, cudeschs, abbonaments da televisiun ed internet sco er per apparats da reproducziun e recepciun furman cun 74% resp. 7,5 milliards francs la pli gronda part da las expensas culturalas. Laschond davent il sector da las medias, avain nus spedi 775 milliuns francs per teaters e per concerts, la segund gronda gruppa dad expensas culturalas.

Finanziaziun da la cultura entras il maun public

L'onn 2013 han la Confederaziun, ils chantuns e las vischnancas spendì in quart da tut las expensas publicas per la cultura en il sector «concert e teater» (693 milliuns francs). Per il sector «museums ed art figurativ» han els impundi 559 milliuns francs. Alura suondan ils secturs «bibliotecas», «tgira da monuments e protecziun da la patria», «Meds da massa» e «Film e Kino» cun contribuziuns da passa 353, 264, 148 e 72 milliuns francs.

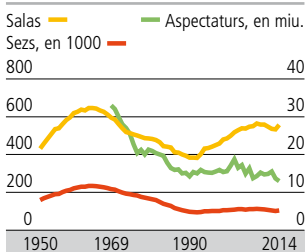
Expensas publicas tenor secturs culturals, 2013

La cinematografia svizra

L'entschatta dals onns 2000 vegnivan mussads en Svizra ca. 1300 films per onn. Oz è quel dumber muntà a 1700. La quota da films svizzers è augmentada da ca. 10% a stgars 16%. L'onn 2013 han generà tut en tut 715 interpresas da producziun da films cun passa 14 000 films d'incumbensa (commercials, films d'interpresas e.u.v.) e cun films libers (films da kino, films da televisiun e.u.v.) ina svieuta annuala brutta da circa 361 milliuns francs. Ellas han occupà passa 1500 personas en piazza fixa, da quellas circa in terz dunnas.

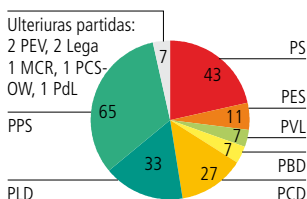
Kino

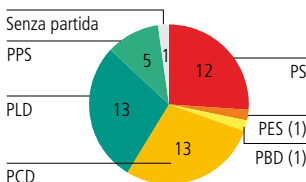
Il sistem politic

La Svizra è dapi il 1848 in stadi federal che cumpiglia 26 chantuns. La regenza (Cussegl federal) è in'autorità collegiala cun set comembers (a partir da l'onn 2016: 2 PLD, 2 PS, 2 PPS, 1 PCD). Ella vegn elegida dal parlament. Quel sa cumpona da duas chombras: dal Cussegl naziunal (represchentanza dal pievel, 200 mandats) e dal Cussegl dals chantuns (represchentanza dals chantuns, 46 mandats). Plinavant influenzeschan vasts dretgs dal pievel (dretg d'iniziativa e da referendum) e votaziuns dal pievel il sistem politic da la Svizra.

Mandats en il Cussegl naziunal il 2015

Mandats en il Cussegl dals chantuns il 2015

Elecziuns dal Cussegl naziunal il 2015

	Firmezza da la partida en %	Mandats	Dunnas	Umens	Dunnas en %
PLD	16,4	33	7	26	21,2
PCD	11,6	27	9	18	33,3
PS	18,8	43	25	18	58,1
PPS	29,4	65	11	54	16,9
PVL	4,6	7	3	4	42,9
PBD	4,1	7	1	6	14,3
PES	7,1	11	5	6	45,5
Pitschnas partidas da dretga ¹	2,6	3	1	2	33,3
Ulteriuras partidas ²	5,3	4	2	2	50,0

¹ DS, UDF, Lega (2 mandats, 1 dunna), MCR (1 mandat)

² PEV (2 mandats, 2 dunnas), PCS, PSdL (1 mandat), Sol., gruppas pitschnas (PCS-OW 1 mandat)

Abreviaziuns vesair sutvart

Elecziuns dal Cussegl naziunal 2015

Tar las elecziuns dal Cussegl naziunal hai dà duas victuras: la PPS che ha cuntanschi cun sias vuschs gudagnadas la fermezza da partida la pli gronda (29,4 %) ch'ina partida ha mai cuntanschi dapi las emprimas elecziuns da proporz l'onn 1919, e la PLD, che ha pudì gudagnar vuschs per l'emprima giada dapi l'onn 1979. Pers han las novas partidas dal center PBD e PVL, ils Verds (PES) e la PCD, ch'è crudada sin il punct il pli bass da fin ussa. Cunquai è la tendenza da las elecziuns dal Cussegl naziunal da l'onn 2011, tenor la quala las novas partidas dal center prosperantas (PVL, PBD) han mitigia la polarisaziun politica, vegnida franada e per part vulvida.

Abreviaziuns da las partidas

PLD Partida liberaldemocratica svizra¹

PCD Partida cristiandemocratica svizra

PS Partida socialdemocratica svizra

PPS Partida populara svizra

PBD Partida burgais-democratica svizra

PEV Partida evangelica svizra

PCS Partida cristiansociala

PVL Partida verd-liberala

PSdL Partida svizra da la lavur

Sol. Solidarités

PES Partida ecologica svizra

DS Democrats svizzers

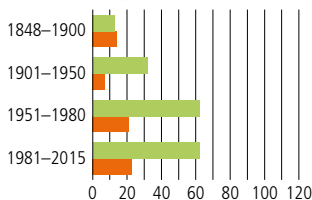
UDF Uniuin democratica federala

Lega Lega dei Ticinesi

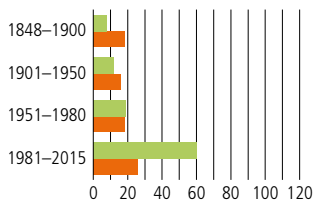
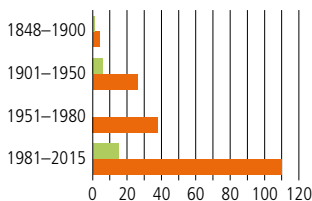
MCR Mouvement Citoyens Romands

¹ 2009: fusiun da la PLD e da la PLS sut il num «PLD. Ils Liberals»

Votaziuns federalas dal pievel

Referendums obligatorics¹

Referendums facultativs

Iniziativas dal pievel²

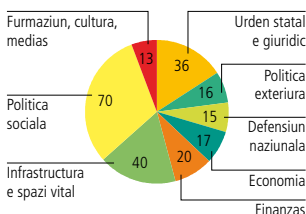
■ Acceptad(a)s

■ Refusad(a)s

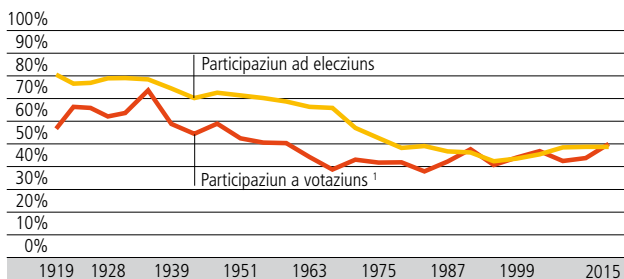
1 incl. cuntrapropostas a las iniziativas dal pievel

2 incl. iniziativas dal pievel cun cuntrapropostas

Temas 1991–2015

Participaziun ad elecziuns e votaziuns

1 I sa tracta da valurs medias concernent las votaziuns a l'urna che han gi lieu durant la perioda da dus onns avant fin dus onns suenter las elecziuns dal Cussegl naziunal. Fin il 1931 durant la perioda dad in on e mez avant fin in on e mez suenter las elecziuns, tenor il ritmus da trais onns da quella giada.

La pli ferma digren han ins pudì nudar tar la participaziun ad elecziuns suenter l'onn 1967 – in svilup ch'ins po betg il davos attribuir a l'introducziun dal dretg da votar da las dunnas. La tendenza negativa tar la participaziun a votaziuns preschenta grondas divergenzas, cunquai che las votantas ed ils votants sa laschan mobilisar a moda fitg differenta tut tenor il tema da la votaziun. Las valurs extremas dapi l'onn 1990 èn ina participaziun minimala da 28% ed ina maximala da 79%. A partir da l'onn 2000 è la participaziun a las elecziuns e votaziuns puspè sa stabilisada e perfin s'augmentada levamain (45%).

Rendaquints da las administraziuns publicas

en milliardas francs

	Entradas			Expensas			Surplis		
	2000	2010	2014 ²	2000	2010	2014 ²	2000	2010	2014 ²
Total¹	164,4	193,8	207,1	152,7	191,4	207,7	11,8	2,4	-0,6
Confederaziun	52,0	63,5	64,9	48,2	60,3	64,7	3,8	3,1	0,2
Chantuns	63,2	77,2	82,7	60,3	76,1	85,1	2,8	1,2	-2,3
Vischnancas	42,1	42,7	45,5	40,6	43,2	46,1	1,5	-0,5	-0,6
Assicuranzas socialas	44,9	54,4	62,0	41,6	55,8	59,8	3,4	-1,4	2,2

1 Dumbraziuns dublas betg contegnidas en il total

2 Per part stimaziuns

Debts da las administraziuns publicas

en milliardas francs

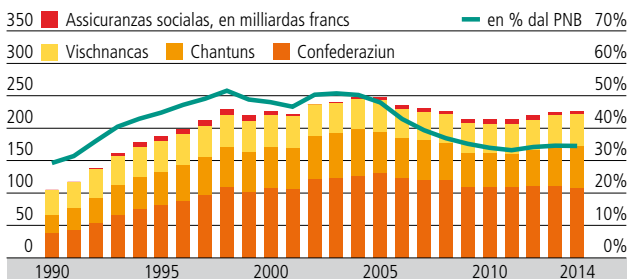
	1990	2000	2010	2012	2013	2014
Total¹	104,8	220,4	205,8	213,4	219,8	221,8
Confederaziun	38,1	108,1	108,9	111,0	110,4	107,7
Chantuns	29,2	63,1	52,5	55,2	61,3	64,8
Vischnancas	37,4	49,1	45,8	47,3	48,9	49,9
Assicuranzas socialas	0,1	5,8	7,4	6,3	4,8	4,2

Per abitant, en francs² 15 503 30 595 26 145 26 542 27 000 26 931

1 Dumbraziuns dublas betg contegnidas en il total

2 Per pretschs currents

3 Per part stimaziuns

Debts da Confederaziun, chantuns e vischnancas

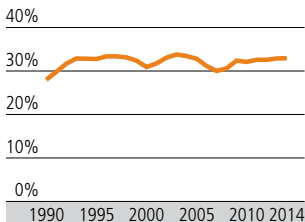
La quota statala mesura las expensas da las chasadas publicas en il pertschient dal product naziunal brut (PNB). Ella contegna las expensas da la Confederaziun, dals chantuns e da las vischnancas, sco era quellas da las assicuranzas socialas publicas (AVS/AI/UCG incl. assicuranza da maternidad ed AD).

Malgrà in grond augment dapi il

1970 è la quota statala da la Svizra anc adina fitg buna en cumparegliaziun cun l'exteriur: ella ha ina da las pli bassas quotas statalas dals pajais da l'OECD. La gronda part dals pajais europeics ha ina quota considerablamain pli auta.

Quota statala

en % dal PNB

Era la quota da debits en Svizra è relativamain bassa cumpareglia cun ils pajais da l'OECD. Quella è però creschida cuntinuadamain tranter il 1990 ed il 2003. Grazia a la recreaziun conjunturala che ha durà fin mez da l'onn 2008, grazia a la distribuziun da las reservas d'aur restantas da la Banca naziunala svizra sco er grazia a differentas mesiras structuralas (tranter auter programs da distgargia, frains als debits ed a las expensas) han las finanzas publicas pudì reducir cuntinuadamain lur indebitaments bruts en la perioda dals onns 2005 fin 2011. L'onn 2012 è l'indebitament puspè creschì per l'emprima giada. La quota da debits era la fin da l'onn 2013 da 34,6%.

Entradas da las administraziuns publicas

en milliardas francs. Suerter deducziun da las dumbraziuns dublas

	2010	2012	2013
Total	193,8	200,7	205,9
Entradas ordinarias	193,8	200,0	204,6
Entradas dal menaschi	183,0	189,5	194,1
Retgav fiscal	161,5	168,4	172,3
Patentas e concessiuns	3,9	2,7	2,6
Cumpensaziuns	16,7	17,4	18,2
Retgavs divers	0,3	0,4	0,3
Retgavs da transfer	0,5	0,6	0,7
Entradas finanziarias	8,8	8,2	8,3
Entradas d'investiziun	2,1	2,2	2,2
Entradas extraordinarias	0,0	0,7	1,3
Retgavs extraordinaris	0,0	0,7	0,1
Retgavs d'investiziun extraordinaris	0,0	0,0	1,2

Expensas da las administraziuns publicas tenor funcziuns

en milliardas francs. Suerter deducziun da las dumbraziuns dublas

	2010	2012	2013
Total	191,4	200,5	204,8
Administraziun generala	13,9	16,6	16,2
Urden e segirtad publica, defensium	14,5	15,2	15,9
Furmaziun	32,7	34,6	35,4
Cultura, sport e temp liber, baselgia	5,0	5,1	5,2
Sanadad	11,3	13,7	13,7
Segirezza sociala	75,2	77,8	80,5
Traffic e telecomunicaziun	16,6	16,8	16,9
Protecziun da l'ambient e planificaziun territoriala	5,9	6,1	6,2
Economia publica	7,7	7,8	8,0
Finanzas e taglias	8,5	6,8	6,7

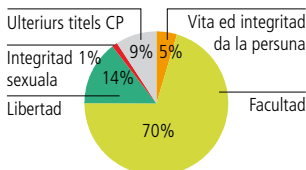
Las cifras davart la criminalità èn mo per part in'expressiun directa dal cumportament real: d'ina vart èn las normas e mesiras penals suttamessas a midadas socialas. Da l'autra vart dependan questas cifras era fermamain da las resursas persunalas, da las prioritads da persecuziun, da l'effizienz da la polizia e giustia, sco era da la prontadad da la populaziun da denunziar ils delicts. Quant enavant che las cifras davart la criminalità vegnan mintgamai influenzadas da tge motivs, è per regla difficil d'eruir.

Denunzias

L'onn 2014 èn vegnids transmess a la Statistica criminala da la polizia (SCP) en tut 526 066 delicts cunter il Cudesch penal svizzer (CP), 80 986 cunter la Lescha federala da narcotics (LN), 39 544 cunter la Lescha federala davart las persunas estras (LEst) e 12 521 cunter ulteriuras leschas federalas accessoricas relevantas per il dretg

penal. Dals delicts da mazzament han pudì vegnir sclerids 95%, dals delicts da facultad 18%. La repartiziun dals accusads tenor naziunalità e status da dimora mussa che 47% dals delicts suttamess al Cudesch da dretg penal, 55% suttamess a la Lescha davart ils meds narcotics e 59% suttamess ad autras leschas federalas annexas èn vegnids commess da burgais svizzers. 30%, 21% e 23% dals accusads eran esters cun domicil. Quai vul dir ch'ina considerabla part dals delinquents esters è «importada», numnadamain 23% (Cudesch da dretg penal), 25% (Lescha davart ils meds narcotics) e 18% (autras). En la domena da la lescha davart esters, 82% da las persunas inculpadas na residiavan en Svizra.

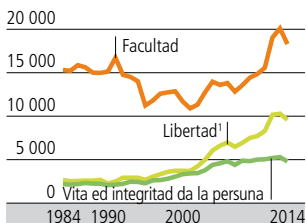
Delicts tenor titels dal cudesch penal 2014

Condemnaziuns

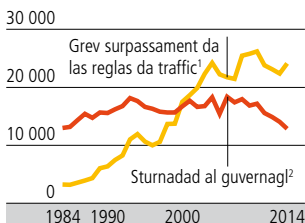
Entant che durant ils onns 1980 èn vegnidas registradas passa 45 000 condemnaziuns da persunas creschidas, è quel dumber pli che sa dublegià e cuntanscha l'onn 2014 circa 110 100. Il svilup è fitg different tut tenor la lescha che furma la basa per la condemnaziun. En il sector dal Cudesch penal è vegnì registrà in augment da 14% ils ultims 3 onns. Sur in lung temp observ'ins tar la Lescha davart il traffic sin via (LTV) che las controllas sin via intensivadas han procurà per adina pliras sentenzias. En il sector dals meds narcotics è la situaziun dapi in pèr onns restada stabila. Suentar in constant augment dapi l'onn 2000, las cuntravenziuns cunter la Lescha davart las persunas estras èn las sentenzias è stabil en l'onn 2014.

Singuls delicts CP

1 Smanatschas, sforzs, commerzi cun umans, privaziun da la libertad e rapiments, rapiments d'ostagis, violaziuns da domicil

Singuls delicts LTV

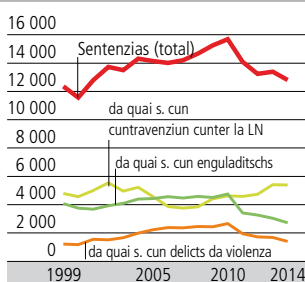

1 Art. 90 cifra 2 LTV

2 Cun ina concentrasiun d'alcohol qualifitgada en il sang (Art. 91, al. 1, 2. frasa LTV)

Sentenzias penalas cunter juvenils

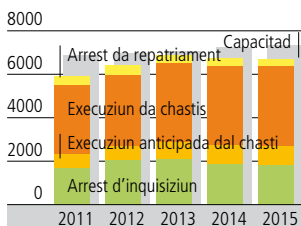
Il svilup da las sentenzias en il sector dal dretg penal per juvenils mussa ina tendenza degressiva (2010 fin 2014: -18%). Il dumber da cas da drogas è s'augmentà, quels dals accidents da traffic sin via, dals enguladitschs e dals delicts da violenza èn sa reducids cleramain. Ils grevs delicts da violenza èn restads stabils sin in nivel bass.

Detenziun

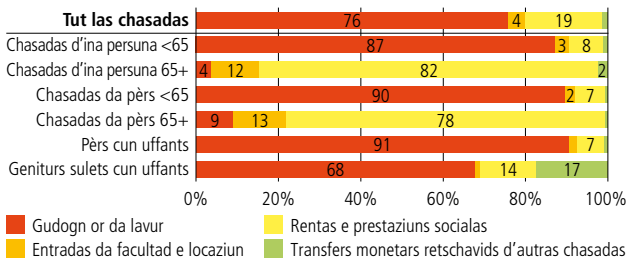
En Svizra devi l'onn 2015 117 instituziuns da detenziun (savens pli pitschnas) cun tut en tut 7343 plazzas. Il di da referenza, ils 2 da settember 2015, eran occupadas 6884 plazzas. La rata totala d'occupaziun era pia 94 %. 66 % dals 6884 praschuniers sa chattavan en l'execuziun giudiziala, 27 % en l'arrest d'inquisiziun, 5 % eran arrestads pervia da mesiras repressivas tenor la Lescha federala davart las persunas estras ed ils ulteriurs 2 % per auters motivs.

Dumber total da praschuniers tenor la furma d'arrest

Recidivas

Durant ina perioda da 3 onns (2010 fin 2013) èn daventadas recidivas 24% da las persunas accusadas pervi da crims e delicts e 32% dals juvenils. Il pli savens èn daventadas recidivas las persunas cun dus u plirs chastis precedents, numnadamain (creschids: 61%; glieud giuvna: 61%).

Cumposiziun da las entradas bruttas tenor il tip da chasada, 2009–2011**Budget da las chasadas: entradas**

Considerond la media da tut las chasadas èn ils gudogns or da lavur cun 76% las entradas principalas d'ina chasada. Er impurtantas èn las entradas da las rentas da l'emprima e da la segunda pitga ed ulteriuras prestaziuns socialas (19%). La part restanta sa cumpona d'entradas da facultad e da transfers monetars retschavids d'autras chasadas.

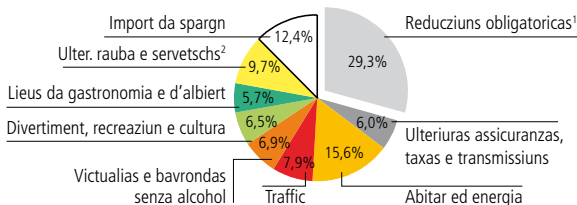
Il maletg daventa pli differenzià, sch'ins resguarda la structura da las entradas da las chasadas tenor ils tips da chasada. En quel cas sa mussa che domineschan per exempel las entradas da rentas en chasadas a partir da 65 onns. Ils gudogns or da lavur e cunzunt las entradas da facultad giogan però er in'impurtanta rolla.

Las entradas che resultan da transfers monetars retschavids d'autras chasadas èn la finala in'impurtanta funtauna d'entradas mo per tips da chasada specifics sco per exempel per geniturs sulets cun uffants, nua ch'ellas importan en media 17%.

Budget da las chasadas: expensas

La structura da las expensas variescha main marcantamain. Il pli grond post furman las deducziuns obligatoricas cun 29% da las entradas bruttas. Il post il pli grond sin il sector da las expensas da consum furman las expensas per abitar cun 16%. Ulteriurs posts pli gronds èn las expensas per victualias e bavrondas senza alcohol, per il traffic, per il divertiment, la recreaziun e la cultura.

Suenter la deducziun da tut las expensas restan en media 12% da las entradas bruttas sco import da spargn. Tut tenor il tip da chasada sa mussan en quel connex però cleras differenzas. Chasadas a partir da 65 onns han en media in import da spargn pli bass che chasadas pli giuvnas. Mintgatant è quel schizunt en il minus. Quai signifitga che las chasadas vivan tranter auter da la facultad.

Cumposiziun dals budgets da tegnaichasa, 2009–2011

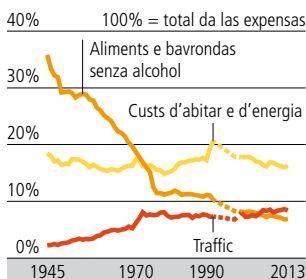
¹ Taglias, contribuziuns d'assicuranza sociala, premias da basa da la cassa da malsauns, transfers ad auters tegnaichasa

² Minus entradas sporadicas

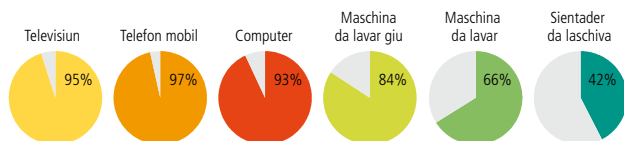
Las expensas da las chasadas en il decurs dal temp

La structura da las expensas da las chasadas è sa midada fitg en il decurs dal temp. Quellas midadas èn cleramain pli grondas che las differenzas tranter las chasadas dad oz. Uschia è per exempel la quota da las expensas per victualias e bavrondas alcoholicas da 35% dal total da las expensas da l'onn 1945 sa reducida oz sin 7%. Percunter è la quota d'autras expensas s'augmentada, sco per exempel quella da las expensas per il traffic da 2% sin pli che 8%.

Svilup da singulas expensas da las chasadas

Equipament cun singuls bains da consum il 2013

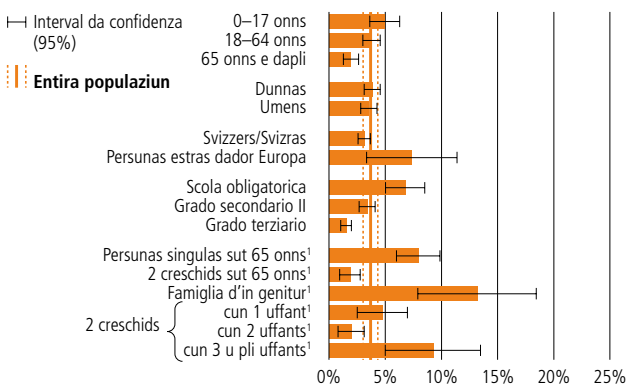

Equipament cun bains da consum

La preschentaziun da l'equipament cun ina schelta da bains da consum stabels mussa che las chasadas svizras èn equipadas detg bain sin il sector da la tecnologia d'infurmaziun. Uschia vivan 93% da tut las personas en ina chasada che dispona d'in computer e passa 97% en ina chasada che dispona d'in telefon mobil. Quellas quotas vegnan a crescer era vinavant: l'onn 1998 vivevan unicamain 55% da tut las personas en ina chasada cun in computer.

Era sin il sector d'apparats per il tegnaichasa sco ina maschina da lavar giu, ina maschina da lavar u ina maschina da sientar po vegnir observà in augment. Entant che vivevan il 2013 passa 84% da tut las personas en ina chasada cun ina maschina da lavar giu, eran quai il 1998 pir 61%.

Quota da las privaziuns materialas tenor diff. characteristics sociodemograficas, 2013

Privaziuns materialas

Betg posseder bains da consum duraivels na signifitga betg en mintga cas ch'ins ha renunzià a quels per raschuns finanzialas. 2013 han be 1% da las personas che vivan en Svizra stuì renunziar ad in computer per raschuns finanzialas e quasi 4% han stuì renunziar ad in auto per il diever privat. Ina da las privaziuns pli frequentas è liada a la mancanza da reservas finanzialas: 20% da las personas che vivan en ina chasada privata na possedeavan betg ils meds finanzials per far ina expensa imprevisa da 2500 francs. Gist suenter suondan las privaziuns liadas a las cundiziuns d'abitar: 16% da la populaziun ha vivi en in quartier memia canerus (vischins u canera da la via), 15% en in quartier cun problems da criminalità, violenza u vandalissem e 12% en in quartier cun problems d'umidità. Ultra da quai n'han 9% da las personas betg pudì sa lubir mintg'onn in'emna vacanzas davent da chasa.

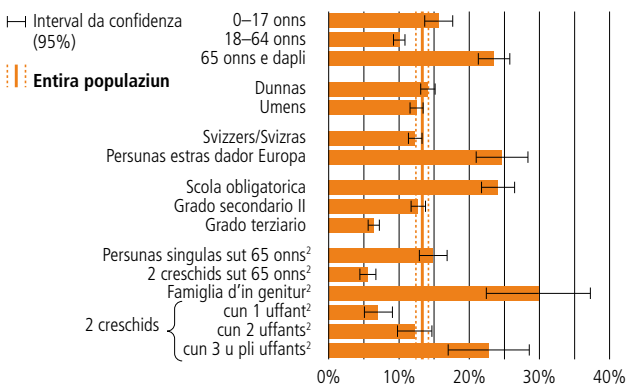
Paupradad privel da paupradad

L'onn 2012 èn stads pertutgads 7,7% da la populaziun residenta en chasadas privatas da la paupradad d'entradas. Quai correspunda a 590 000 personas. Il cunfin da paupradad, che sa basa sin il minimum social d'existenza, importava per ina persona singula var 2200 francs il mais, ubain 4050 francs per dus creschids cun dus uffants. Tenor il concept per identifitgar il privel da paupradad eran 13,3% (2013) da la populaziun ubain var 1 190 000 personas periclitadas da daventar paupras. La quota definida per il privel da daventar pauper (60% da las entradas medias d'equivalenza) importava circa 2560 francs per mais il 2013 per ina persona singula, respectivamain circa 5380 francs per dus creschids cun dus uffants.

Paupradad da personas che gudognan

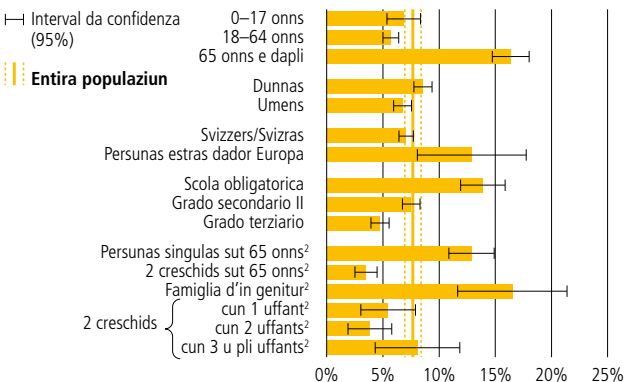
Las personas che vivan en chasadas cun ina importanta participaziun al martgà da lavur han generalmain las quotas da paupradad las pli bassas. L'integraziun gartegiada en il martgà da lavur è per regla ina buna protecziun cunter la paupradad. Tuttina eran l'onn 2012 3,5% da la populaziun cun gudogn u var 130 000 personas pertutgadas da paupradad, er sch'ellas gudagnavan. La paupradad da personas che gudognan po vegnir descritta il meglier en funcziun da la segirezza e malsegirezza da lur situaziun da gudogn a lunga vista: sche las cundiziuns u las furmas da lavur pon vegnir taxadas evidentamain u tendenzialmain sco malsegiras, è er il privel pli grond da daventar pauper.

Quota dal privel da povradad¹ tenor diff. characteristics sociodemograficas, 2013

¹ Sa basa sin entradas senza consideraziun da eventual effectiv da la facultad

² Persunas en in tegnaichasa cun questas caracteristicas

Quota dal povradad¹ tenor differentas caracteristicas sociodemograficas, 2012

1 Sa basa sin entradas senza consideraziun da eventual effectiv da la facultad

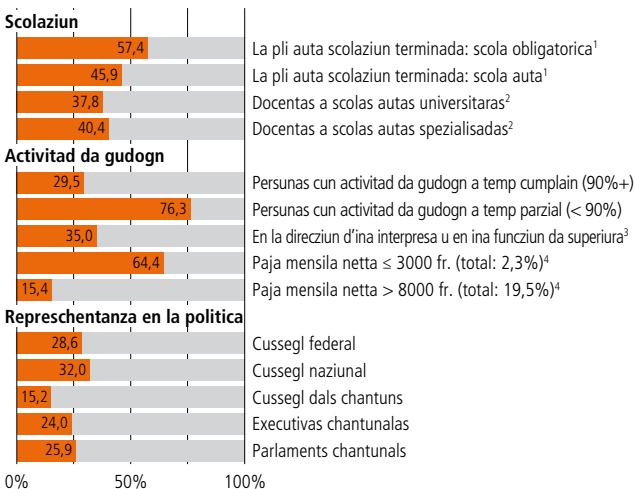
2 Persunas en in tegnaichasa cun questas caracteristicas

Repartiziun ineguala da las entradas

L'inegualitad en la repartiziun da las entradas vegn analisada a basa da las entradas d'equivalenza disponiblas. Quella vegn calculada suandantamain: las expensas obligatoricas vegnan subtrahadas da las entradas bruttas. Las entradas che resultan tras quai vegnan divididas cun la grondezza equivalenta da la chasada. Uschia èn las entradas d'equivalenza disponiblas in indizi per il standard da viver da las singulas persunas independentamain dal tip da chasada, en il qual ellas vivan. L'onn 2013 avevan las persunas las pli ritgas (20% da la populaziun) a disposiziun en media entradas d'equivalenza disponiblas quatter giadas pli autas che las persunas las pli paupras (20% da la populaziun).

Cifras distinctivas davart l'egualitad tranter dunnas ed umens

Quota da dunnas en % (ultim stadi disponibel 2010–2016)

1 Populaziun residenta da 25–64 onns

2 Professuressas, ulteriuras docentas, assistentas e collavuraturas scientificas

3 Lavurantas

4 Persunas che lavuran a temp cumplain, sector privat e sector public (Confederaziun)

► www.statistik.admin.ch → Themen →

Wirtschaftliche und soziale Situation der Bevölkerung

Essan nus sin la via dal svilup durabel?

1 Satisfacziun dals basegns – quant bain vivain nus oz?

La sanadad da la populaziun sa meglierescha	↗ ↗ ✓	I dat adina pli bleras condemnazions pervia da delicts da violenza gravants	↘ ↗ ✗
Las entradas s'augmentan levamain	↗ ↗ ✓	La dischoccupaziun tenor ILO s'augmenta	↘ ↗ ✗

2 Giustia – co èn repartidas las resursas?

L'agid als pajais en svilup s'augmenta	↗ ↗ ✓	La differenza da salaris tranter dunnas ed umens diminuescha plaunsieu	↘ ↘ ✓
La quota da povradad sa diminuescha	↘ ↘ ✓		

3 Mantegniment dal capital – tge laschain nus enavos a noss uffants?

L'abilitad da leger dals giuvenils s'è meglierada	↗ ↗ ✓	Il dumber da personas occupadas en la scienza e la tecnica s'augmenta	↗ ↗ ✓
Suenter in augment èn ils debits dal stadi puspè sut il nivel da 1992	↘ ↘ ✓	Il dumber dals utschels cuaders crescha	↗ ↗ ✓
La cumpart d'investiziuns dal product nazional brut stagnescha	↗ → ≈	La surfatscha da terren abità per persuna augmenta	↗ ↗ ✗

4 Distatgament – È noss diever da las resursas anc razional?

Nagin midament significativ da l'intensidad dal traffic da martganzia	↘ → ≈	Il consum d'energia finala per persuna diminuescha	↘ ↘ ✓
La quota dal traffic public s'augmenta	↗ ↗ ✓	L'intensidad materiala sa diminuescha	↘ ↘ ✓

Evoluziun visada

- ↗ Augment
- Stabilisaziun
- ↘ Diminuiziun

Evoluziun observada

- ↗ Augment
- Betg midada impurtanta
- ↘ Diminuiziun

Qualificaziun da l'evoluziun dapi 1992

- ✓ Positiv (a favur dal svilup duraivel)
- ≈ Senza midada
- ✗ Negativ (cunter il svilup duraivel)

En la gronda part dals champs da la vita da mintgadi èn vegnids realisads pass en direcziun d'in svilup duraivel, ma il medem mument pon ins er constatar tendenzas cuntrarias: d'ina vart han ins pudì meglierar l'effizienz ecologica en varsaquants champs, da l'autra vart è quella savens vegnida cumpensada cun augmentar il consum.

In auter problem è l'egualitad tranter las generaziuns: forsa ston las generaziuns futuras patir perquai che nus avain ozendi cundiziuns relativamain favuraivlas. Quasi 14% dals giuvenils n'han en lur cumpetenzas da leger gnanc in nivel minim necessari per la vita da mintgadi. E l'augment da la surfatscha da terren abità va per gronda part a cust da la surfatscha dal terren agricul.

L'impronta ecologica inditgescha il nivel d'explotaziun ed ils cunfins da las resursas natirals ch'èn regenerablas. En il 2011 la Svizra dovra var trais giadas dapli resursas che quai che stattan a disposiziun en l'entir mund per persuna. Il motiv principal per questa gronda impronta ecologica è il consum d'energia.

Sch'ins considerescha la situaziun globala, è il svilup economic savens collià cun in diever intensiv da las resursas natirals. Quai vul dir: dapli che la glied gudogna en in pajais e pli gronda che daventa sia impronta ecologica. L'impronta ecologica da la Svizra è situada en vischinanza da la media da la maioritad dals pajais da l'Europa occidentala. Entant ch'ils Stadis Unids ed intgins pajais europeics consumeschan quasi quatter giadas dapli da la biocapacità mundiala disponibla, è il consum en ils pajais da l'Asia dal Sidost ed en ils pajais africans bler pli bass.

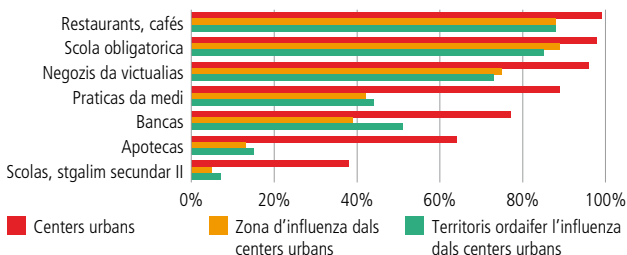
► www.statistik.admin.ch → Themen → Nachhaltige Entwicklung

Servetschs per la populaziun: repartiziun territoriala e cuntanschibladad

L'Uffizi federal da statistica ha analisà la repartiziun territoriala sco er la cuntanschibladad da var 30 servetschs ch'èn impurtants per la vita da mintgadi. Quest studi serva ad observar la qualidad da vita en las regions sco er las disparitads localas. En la part che suonda èn menziunads dus resultats sco exempels.

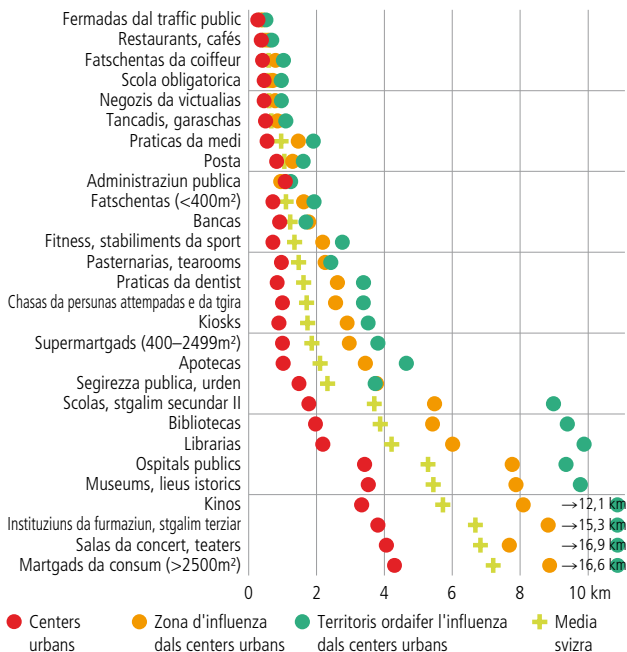
Provediment da las vischnancas cun servetschs il 2011

% da las vischnancas cun almain in lieu da lavur

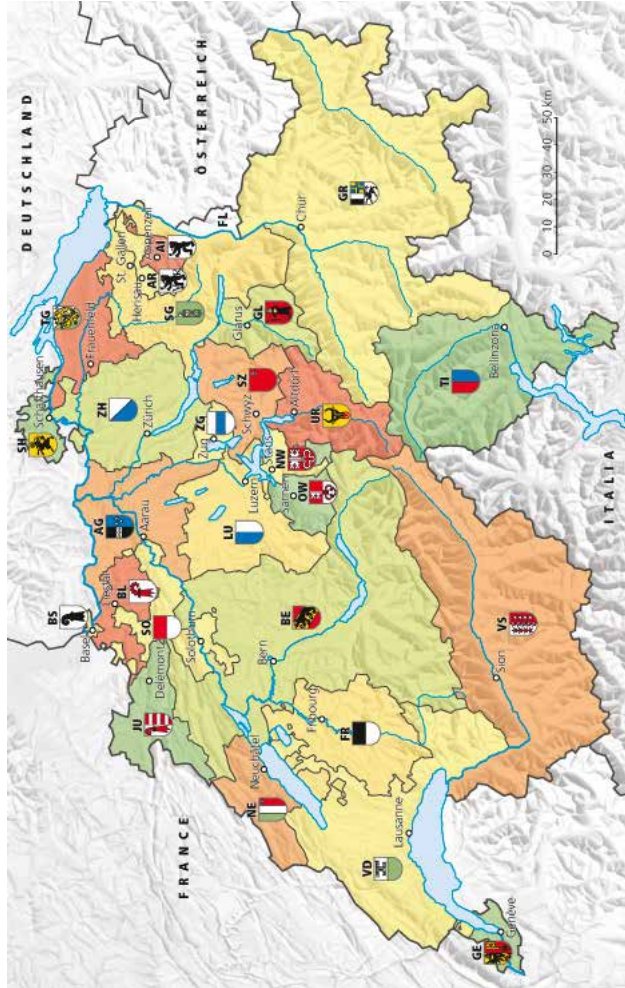

Distanza media fin a la proxima prestaziun da servetsch il 2011

Distanza calculada sin la rait da vias, in km

La Svizra e ses chantuns

- 26 chantuns
- 148 districts
- 2294 vischnancas
- Stadi: 1-1-2016
- o chapitala dal chantun

Explicaziuns davart las abreviaziuns dals chantuns: cf. tabella p. 4

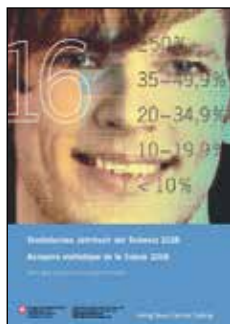
Statistisches Jahrbuch der Schweiz 2016

L'annuari statistic è l'ovra da standard da la statistica svizra. El dat in maletg cumplessiv da la situaziun sociala ed economica da la Svizra e porscha ultra da tabellas era survistas illustradas e curts texts infurmativs davart tut ils temas da la statistica publica. L'ovra è tras e tras bilingua (tudestg e franzos); plinavant datti per englais e per talian ina survista da las pli impurtantas infurmaziuns statisticas.

In chapitel separà cun chartas è deditgà als novs resultads da la statistica d'areal da la Svizra.

Edi da l'Uffizi federal da statistica. 616 paginas (lià), fr. 120.—.

Da retrair en librerias u directamain tar NZZ Libro, la chasa editura da la Neue Zürcher Zeitung. E-Mail: nzz.libro@nzz.ch

Atlas grafic e statistic da la Svizra 1914–2014

L'«Atlas grafic e statistic da la Svizra» da l'onn 1914 è in dals emprims e dals pli voluminus atlas naziunals tematics da la Svizra ed a medem temp in cumpedi geografic excellent dals emprims 50 onns da la statistica publica en noss pajais. A chaschun dal giubileum da 100 onns dapi sia emprima ediziun ha l'Uffizi federal da statistica facsimilà cumplettamain questa ovra impressiunanta ed oz grev d'obtegnair, per la render puspè accessibla ad ina vasta publicidad interessada.

Las tavlas originalas da l'onn 1914 a questa chaschun vegnidas cumplettadas cun novas chartas e cun novs diagrams statistics che cuntegnan las cifras actualas da l'onn 2014 davart ils medems temas. Uschia porscha l'Atlas – en furma d'ina «furniziun complementara» – cumparegliaziuns fitg directas ed in viadi visual captivant tras il temp e tras las structuras socialas e spazialas da la Svizra d'avant 100 onns e da la Svizra actuala.

Edi da l'Uffizi federal da statistica. 130 paginas (lià), fr. 89.— (TPV incl.). Da retrair da l'Uffizi federal da statistica. E-Mail: order@bfs.admin.ch

Il **Portal statistic da la Svizra** (www.statistica-svizra.ch) porscha online ed a moda cumplessiva tut quai che tutga tar la statistica publica da la Svizra. Qua è accessiblas las comunicaziuns a las medias, las publicaziuns da l'Uffizi federal da statistica e dad ulteriurs uffizis publics da statistica. Plinavant èn disponibils cuntinuadamain resultats detagliads ed actualisads en furma d'indicaturs e da tabellas che pon vegnir telechargiadas. Chartas geograficas ed atlas attractivs pon ins chattar en las rubricas «Regional» ed «Internaziunal». Cun abunar ils servetschs da NewsMail u d'avis automatics (RSS-Feeds) pon las utilisadras ed ils utilisaders s'infurmar cuntinuadamain davart la vasta purschida. Dapi l'onn 2011 datti er ina purschida rumantscha en il portal statistic ch'era disponibil fin qua mo en tudestg, franzos, talian ed englais.

Cun il nov miniportal statistic <http://mobile.bfs.admin.ch> porscha l'Uffizi federal da statistica dapi il 2010 las pli impurtantas cifras statisticas era per apparats mobilis..

